

Pula, u četvrtak dne 9. travnja 1903.

God. XXXIV.

Oglas, prepošlana id.
tiskaju i računaju se na temelju
običnog činika ili po dogovoru.

Novci za predobjavu, oglase id.
činju se načinom ili po dogovoru
činicom post Stjedionice u Hrvatu
na administraciju liste u Polu.

Kod narudbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu
postu predbjrojnika.

Tko list na višine ne primi,
nekto to javi održavnici u
stvorenem pismu, za koji se
ne plaća poština, ako se iz-
vana napiše „Reklamacija“.

Cekovno mimo br. 347-349.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Stogom rasta naše crkve, a nečora sve pokvariti. Naroda poslovica.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

Čestit Uzkrst!

Sance fari crče miri
U gori i gaji,
U dolini, na brežuljku,
Po hrvatskom kraju!

Iz zimskog sna trgla se priroda, te
se stala klijiti zelenilom i cvjećem, pripravljajući
se na novi život. U zelenilu i cvjeću
slavi godimice katolička crkva ispošteni
na uzkršnje Sina božjega, koji je na drvu
kriza prollo svoju svetu krvu za slobodu
i spas griešnoga sveta.

Bog-čovjek holio nam je uvišenim
primjerom pokazati neizmernu ljubav
svolu tim, što je sam sebe prikazao
Otcu nebeskomu na Golgoti za spas duša
naših. Ali On je podao ujedno svetu ne-
pobitnu dozak, kako treba za svako veliko
djelo, za svaku uvršćenu poduzeće i za
svaku plemenitu svrhu podnesti neizrecivim
žrtvama i svladati ogromnih zaprieka prije
nego li se dođe do cilja.

Kao što je Spasitelj svojom mukom
i smrću slomio verige tajne i robstva i
slavodobitno svladao vječnu smrt, tako
treba, da se narodi i plemena, koja čame
u mrzkom robstvu, ugledaju u Njegov
sveti primjer pripravnim doprinjeti najveće
žrtve za duševnu i tjelesnu slobodu svoju.
Bez žrtava, bez patnja i muke neima spasa
ni narodu ni pojedincu. Tko očekuje pre-
krženi ruku slobode i spas od drugih,
taj nebude nikada sloboden ni spašen.

Molite i radite, uči nas sv. crkva. Moliti
skrušeno kao da će odmah umrijeti, radi
marljivo kao da će uvieč živili. Ta uvi-
šena nauka uči nas, kako moramo biti
neprestatno pripravljeni na smrt, i kako nam
valju ujedno donutiti se za tjelesna dobra.
Hoćemo li dakle jednom duševno uzkr-
šniti, moramo živiti i raditi po nauci Spasiteljevoj, za tjelesno ili narodno uz-
kršnje treba nam plemenita, uzbrana i
nesebična rada.

Spasiteljevu nauku navješćivali su na-
rodom priprosti ribari, njegovi apostoli,
koji nisu za to uživali nikakve vremenite
slasti ni srće, već bijahu baš protivno
proganjani i mučeni. Ubogi i goloruki stu-

pali su odvažno i neustrašivo ne samo pred
dobročudne ili divje narode, nego i pred
stroge mogućnike i silnike, koje su korili
i karali zbog njihovog bezbožnog ili ne-
čudorednog života. Polazeći u svjet pro-
povijedali su i širili Kristovu nauku, koja
bijas pogancu bezumlje a židovom sa-
blazan i koja je uzprkos tomu osvojila
čitav svijet.

Odatre moraju crpiti nauku svi oni,
koji narodom prednjače, koji su njegovi
apostoli, učitelji prosvjeti i napredka. Poput
najvišteljih vjere Kristove moraju biti
pripravni na prezir, progon, tunice i na
istu smrt za slobodu i spas onih, koji im
povjerile sudbinu svoju.

Nauka našega Spasitelja dosla je u
sukob sa poganskim nazori vladajućimi
u ono doba, te je radi nje palo na mili-
tarnu nedužni žrtava, koje uživaju radi
toga slavu nebesku. Ta nauka pobjedila
je ipak uzprkos silnom otporu poganskim
mogućnicima, jer je osnovana na pravici i
na ljubavi, i jer vodi čovjekanstvo ka
načinu cilja. Do toga se cilja dolazi,
kako nam svjedoče milijuni žrtava, trno-
vitimi putevi, kroz ogromne zaprieka, silne
kušnje i nakon neočekivanih razočaranja,
poraza i patnja.

Do uzkršnja dolazi se nakon Velikog
petka. Da nebijaš tog veličajnog dana,
dan danas nebismo nakon punih 20 vjećova
slavili ni uzkršnje Razpetoga. Veliki
petak je — ako nam je dozvoljena ta
prispodoba — prava slika i prička stanja,
u kojem se danas nalazi naš mukotrpni
narod.

I njega slavljuju njegovi dušmani na
svakojake muke i patnje! i njega podicište
neprijatelji njegovi na razne pokrajine, kuo-
sto podeliše pogani haljine Spasiteljeve:
i on se bori za istinu i pravicu, nedirajuć
u tudja prava ili u tudji posjed, već zahtje-
vajući samo ono, što je pravo i Bogu
dragu. On podnaša mirno i strpljivo po-
grde i nepravde, koje mu nanašaju nepri-
jatelji njegovi, jer se nadu u pravdu božiju,
jer vjeruje čvrsto u Onoga, koji je strpljivo
podnio najveće muke i istu smrt, da izmiri

našega Stvoritelja sa griešnim svjetom.
On se nuda, on vjeruje čvrsto, da će i
njemu, koji je prolio na potoke svoje dra-
gocenne krvi za krst častni, nakon
Velikog petka nadoci toli žaljivo izteživanu
uzkršnju.

Radi toga će naš hrvatski narod, sl-
učevi uzkršnje Kristovo, tražiti melema
težkim svojim ranam i utjeche svojim bolim
u načincu Njegovoj, koja nas uči medju
ostalim i to, da je spasonosnije nepravdu
trpit, nego li nepravdu nanasati.

Slaveći uspomenu na uzkršnje Sina
božjega sjetimo se mukah i smrти Njegove.
Sokolima jedan drugoga u judu i nevolji;
pomožimo onim, koji stradaju ili koji
češnu za istinom; nezavajmo u nesreći
nit se uzoholimo u sreći. Čista srca i vedra
ćela sledišu nauku. Onoga, koji je na-
rodom donio slobodu.

Tom vjerom okrijepljeni i naukom na-
dahnuti proslavimo svi, gdje god nas imade,
sto svečanje uspomenu na uzkršnje Isusa
Krista. Uzkršnje Isusovo neka nas upu-
ćuje na naše narodno uzkršnje.

U toj nadi i u toj vjeri čestitamo na-
šemu narodu uvišenu sjećanost Kristova
Uzkršnja!

Iz carevinskoga viete.

Beč, 6. aprila 1903.

Kako sam predviđao, tako se je i zbijlo.
U sjedišnici zastupničke kuće od petka nije se
došlo do razprave dnevnoga reda. Razpravljalo
se je poglavito

o dvojboju u vojski.

Necima možda ništa čudnijega u javnom
življenu, nego li je dvojboj u vojski. Dvojboj
je strogo zabranjen po jasnih ustanovah za-
kona. Sa svim tim, česti su pozivi na dvojboj
te se biju civilisti i vojnički častnici. I ni
komu ništa radi kršenja zakona. Dapače, čast-
nici bivaju kažnjeni od njihovih časnih su-
dova, a u stanovništvo slučajevih nepozivaju
na dvojboj. Pamatno! Ljude, čini se, da se
to nepravno stanje nebi smjelo dulje uzdržati;
oni smatraju dvojboj estanskom barbarstvom, ko-
jemu bi se možda u kraj stati.

Ustrojio se je protidvojbojni savez
ili antidualistička liga. Srbi su njoj je,
da poduzima sve moguće proti dvojboju, i da

postavljaju mu strazu. »Razoriti cete bran-
ovali«, rekao je Isus, »a ja ću ga u tri
dana sagraditi. I zorom trećeg jutra,
anggeo nebeski svali kamen sa vrata groba,
a Slavodobitni smrt i pakla ustaje. U s-
krusu kako reče, alleluja!«

Da, narode mili, nadloši su dani u
kojima svaki kršćanin spominje muku
Spasitelja i slavi njegova uzkršnje. Dnevi
su ovi dubokog razmatranja, skrušenog
kajanju i stalne odluke.

Razmatraju dake, kako je jaš blagi
Isus došao na svjet, da uči narode u
strahu božjem, da poboljša stanje umrlih
i da satre griehe. Ugleđajno se u njega,
u njegovu strpljivost u njegovu ljubav
do nas i nastojmo, da ga naslijedujem. Bacimo pogled na ono što nas okružava,
na našu mru rodjenu grudu, na naš iste.
Mi vidimo u njoj neuki puk, vidimo za-
bljudu, grieč i propast. Vidimo kako slab-
usjeva sjeme u neobrađenoj zemlji, kako
puk čam i bjezi iz nehnosti svoje. A
tko je svemir tonu krov? Sami smo krov.
Naši griesi bili su oni, koju su Isusa na
kriz propet. Tmne zađodjenje zemlju,
potres uzdrma kopno i more, grobovi se
otvaraju, sjena puča. Arimatejac sahranjuje
u grob mrtve ostanke Učitelja, a krvnici srebrenjaka izdao je Juda svoga Spasitelja, ti ju robe.

Oj, probudi se, probudi; otvori oči
i progledaj! Upri zdrave ruke, obraduj
marljivo rođnu si grudu, obdaci kletvu,
bludnost i pijanost! Odgajaj u jeziku i blu-
du svome djecu tvoju i ne puštaj da godati. — Raduj se, kraljev nebeski,
Arimatejac.

izlazi svakog četvrtka e-
podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju,
epodpisani ne tiskaju, a
nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarnom stoj:
10 K. za obće, } na godinu
5 K. za seljake, } na godinu
ili K. 5—, odn. K. 250 na
pol godine

Izvan carstva više poštarna.
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji ro h., zan-
stali 20 h., koli u Puli, toli
izvan iste.

Uredništvo i oprava nalazi se
u Tiskari J. Krmpotić i dr.
(Via Sisanno), kamo neka se
naslovljuje svata pisma i pred-
plate.

Kraljev nebeska raduj se, alleluja!

Nakon godinu dana evo nas opet u
oni onog krasnog dneva u kojem naš
prebogati Spasitelj slavodobito uskršnju-
će i mrtvih.

„Puna tuge majka staše“, orija se
besme za cielo korizmeno doba, koje je
ida u izmaku. Biagoslavljene su palme
čestice i muka gospoda našega počitnja.
Kćeri sionske plaču, udovice njegove
sute lugom glave, i nije koji bi ih uti-
gao prorok, a na usmama pobožnog
braća mila, tešku muku Gospodina. Za
trideset srebrovaka izdaje Juda svog go-
spodara, Boga svoga; za tašt novac pro-
daje postječe, vjeru, dušu! I naš je blagi
lagonjac uhićen, na smrt od-
sudjen, trnovom krunom okrunjen i na
krizu propet. Tmne zađodjenje zemlju,
otvaraju, sjena puča. Arimatejac sahranjuje
u grob mrtve ostanke Učitelja, a krvnici srebrenjaka

so stvari zakone, koji bi učinili dvojboj su-
višnim. U ligu stupilo je ljudi iz svih slojeva
čašćanstva. Stupilo je i vojnički častnici.
Novi ministar rata Pitreich izdao je naredbu,
kojom je zabranio čašćanstvu stupiti u ligu, i
zabranio onim, koji su već u nju stupili, da iz-
jeje izlaze. Taj dopis ratnoga ministra dao je
povod interpretaciji u zastupničkoj kući. Mi-
nistar domobranstva je odgovorio, i pročitao
ono što mu je u toj stvari pisao ratni mi-
nistar, i čim je potvrđeno, da je isti zbijlja za-
brano čašćanstvu bili članovi lige, čašćanstvom
svim, bili oni u aktivnoj službi ili u rezervi.
Taj odgovor nije zadovoljio ni interpretanta ni
većinu zastupničke kuće. Priviljivo se je predlog
za razpravu o tom odgovoru, i razprava se je
petak due 4. t. mj. provela i trajala kakve
četiri ure.

Njemački katolik dr. Tollinger pred-
bacio je ministru rata, da nije ni pročitao pravi-
lje. Rekao je, da mu je neupoštevano, kako
može ratni ministar braniti stupiti u ligu, kada
se nebrani nit u Italiji, nit u Francuzkoj,
niti u Njemačkoj. Tim što ministar čašćnika
na dvojboj sili, sili ih da krše zakone i pod-
kopaju pravo na obštu vojske. Govornik ne
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je u vjerujem, maložio da se izda ora-
kova naredba, onda ja pitam, gdje je stvarno
može se misliti, da najviši vojskovođa (cesar
i kralj) smatra dvojboj nuždnim. U vremenu
članja „daleko od Rima“, „daleko od kuće
Habsburg“ nebi se smjelo kod cesara vjernoga
pudčavala podkopavati vjere u najviši vlast
države. Kad pak i bi bio najviši vojskovođa,
što je

nariba plaća hrvatski narod. Ovoga izdaje Beč i Budimpešta, Rado bih tako glasno govorio, da se me čuje na najvišem mjesecu: Nevarajte se! Strpljivost hrvatskoga naroda prabiliva se kraju!

Njemački katolik Wagner reče, da su on i mnogi drugi čutili, kao da su naredbom ratnoga ministra dobili zakon u oči, i da je ta naredba u protuslovju sa zakonim države i vjere.

Ministar domobranstva grof Welsheimov govor je prilično dug, ali se nije osvrnuo kako bi morao na primjerje utinjene mu. On, gladak i sladak, kad hoće da što od zastupničke dobiti, jest inače ironičan, da i držovit, a tako bio je i ovaj put, u svojim razlaganjima. Zna se i svrježe je još svim u pamet, da je prilikom razprave o vojnoj osnovi mnogo šta obećao, rad Šta su razne skupine zastupničke kuće za osnovu glasovale.

Cian njemačke pučke stranke dr. Beurle je uvjerenja, da dvoboju nije barbarstvo, nego da je društvena uredba posve opravdana u mnogom obziru. On je za uzdržavanje dvoba takoder a toga, jer bi klerikalci bili prevlasi i u vojsci, kad bi se dvoboju ukinilo.

Kao glavni govornik proti dvoboju govor je dr. pl. Grabmayr, član njemačke veleposjednice iz Tirola. On je predsjednik antidualne lige. On govor poznanjem stvara, iz uvjerenja. Čudno se čini, veli on, da su u ovom predmetu konservativci na strani slobode, na predku, a razni liberalci kaže sto je n. pr. Beurle za zastarjelu uredbu. Govornik, prema liberalcu, smatra dvoboju kao ostankom srednjegbarbarstva. On pustu svakoga nek se bije ako hoće, ali siliti se ne smjeli nikoga da se bije u svrhu da si čast spasi. Silene na dvoboju među civilistima i medju častnicima smatra na nemoralnim i zakazivim. Medju prijatelji dvoba reći: ti se morsa biti, ako nećeš da budeš nečastan. A ja velim: Bezčastan je samo onaj, koji što bezčestna počini. Ako mogu engelski velikaši prolaziti bez dvoba, zašto nebi i nasi i drugi. Jedina prava zadovoljstva može biti za čovjeka, makar kako uvrijeđena, ako ljudi u družtvu ljudskom ugledni izjave. Ti si se dobro ponio, onaj drugi je kriv. A takve ili slične izjave bi davalu častnu vjeća, koja bi liga postavila. Prolidvojna liga, veli dalje, nije klerikalna uredba, jer u vjoci je ne samo klerikalac nego i liberalac. Govornik prigovara vojnoj upravi i njezinim predstavnikom, da se nikad u pitanju dvoba otvoreno ne izjave. Morala bi reći: dvoboju morsa biti. Onda tek bi se s njom dalje govorilo. Ovako kako je, može se medju ostalim dogoditi, da rezervni častnik, koji je istodobno državni odvjetnik, mora kao častnik na dvoboju pozvati, ili pozvan dvoboju primiti, i da isti kao državni odvjetnik mora onda sam sebe tužiti za to, što je u dvoboju bio. Odnosno naredba ministra rata je nelukava i izazivajuća, ona je suvišna, i ona nije smjela bar ne tako brzo poslije odglasovanje vojne osnove doći. Nam se veli, nek se u vojsku ne pacamo, al imamo pravo to činiti, jer vojska sastoji se od sinova naroda, koje mi zastupamo, i jer nadodi vojsku placaju. Danasno naši govorci neće mnogo koristiti, jer nas danas ministar rata i ministar domobranstva netreba. Al doč doba, gdje će nas i opet trebat, i onda ćemo drugaće s njimi govoriti. Vidit ćemo se opet kod Filipa!

Svenjanac Berger zagovara dvoboju kao starojemacku uredbu.

I tim je ta razprava svršena. Glasovanja kod nje neima nikakva. Valjda će ipak gospoda ministri misliti o tom, što se u razpravi govorilo, i reći si, da je većina kuće proti prisilnom dvoboju, pak prema tomu možda udesiti u buduće svoj rad.

O zecevih u omišaljskoj očini.

Ministar poljodjelstva barun Giovannelli odgovorio je na interpelaciju zast. Spinčića i drugova, od 19. veljače obzirom na stetu što su čine ili što su ju činili zecovi u Omišaljskoj občini. Ministar veli doslovno. Čim je c. k. politička ekspozitura u Kruku iz izvestaja občinskega ureda u Omišlu od 28. decembra 1901. br. 848 doznao o oštećivanju, koje se donosi poljskoj kulturi neizmernim zatujenjem zecova, povela je izviđe da ustanovi odnosne tvrdnje, i pošlo se da izviđi potvrdili bar djejolimice navodi občinskega ureda, načelnika je da se zecovi strijeljavu. Ta mjeru imala je glasom izvestaja expoziiture od 8. maja 1902. br. 2327 povoljan uspjeh. Divljiv je tim primjereno umanjen, i po nazoru ekspoziture nije se za sada bojati, da bi poljskoj kulturi naškodila.

Na dalje veli ministar, da je molba občine iduća za tim, da se odnosni lovni ugovor od 4. jula 1899. uništi, bila od ekspoziture odlokun. 7. maja 1902. br. 2327 a onda uslijed utoka od c. k. namjesništva odlukom od 27. juna 1902. br. 14491 zabacena. I posto je ta odluka dobila pravnu moć, to neima ministarstvo poljodjelstva povoda da u tom što poduzme.

Čudno je svakako, da se tek posle puno godine dana odgovara na interpelaciju, na kojoj bi se imalo odgovoriti odmah, ako se hoće da se sivari koristi. Sud o vrednosti odgovora prepuni je dakako občini i občinaru u Omišu.

Odbori.

U posljednje doba rade više odbori zastupničke kuće. Proračunski odbor razdielio si je izvještaje, pa izvjestitelji stvari proučavaju.

Nagodbeni odbor svršio je občinu razpravu i prešao u podrobnu, i to samo sa 2 glasa većine. Prelaz na dnevni red bio je naime zabačen samo sa dva glasa. Naši su glasovali za taj predlog, dokle proti nagodi. U občinitoj razpravi govorili su takoder zastupnici Blažnik i Žitnik. Prvi veli, da on i njegov drugovi učestvuju kod te razprave sa prosjedrom. Oni su proti nagodi, jer je nagoda, jer je dualizam nesreća za hrvatski i slovenski narod. Demonstracije u Zagrebu su samo slab izljev nezadovoljstva hrvatskoga naroda. Žitnik izriče, kako od nagode imadu koristi samo Madjari, a dakkako na stetu nosi ovaj i onaj kraj Litave.

Ustavni odbor proveo je razpravu o svemogućem § 14. i glasovalo o njem. Većina članova odbora glasovala je za to, da se taj paragraf ukine. Mnogi članovi odbora nisu bili prilikom glasovanja u sjednici. Nezna se, kako bi glasovanje izpolo, kad bi svih prisutnih bili. Nezna se ništa kako bi glasovanje u kući prošlo. Stalno pak je, da gospodarska kuća nebi glasovala za ukinuće tega paragrafa. A kad i bi, ni tad nebi vlasta podnesla odnose za koniske osnove na poljvoru Njegovu Velicanstvu. Vlaste ne puštuju iz ruku onoga, čim se mogu svakog doba pomoci.

Malo statistike.

Njeko ovdje je novint doniole su raznili podatka iz posljednje dobe zasjedanja zastupničke kuće, naime od 15. januara do 3. aprila tekuće godine. Evo njekul. U to doba obdržava se je zastupnička kuća 31. sjednici. Vlaste je podnesla 27. oznova. Zastupnici podnijeli su 15 meritornih prešnlih predloga, 60 prešnlih predloga za podršu u nevolji, 95 stvarnih inicijativnih predloga, 704 interpelacija. Govor izrečenih od zastupnika bilo je 413, od ministra 15, od vladinih zastupnika 3. Ministri odgovorili su na 201 interpelaciju. Petocija bilo je podneseno 389, ali ne biješte njezina rješena.

Za zdravu pitnu vodu.

Zastupnik Spinčić i drugovi podnijeli su dne 3. aprila interpelaciju na pospontnu ministra poljodjelstva radi bržega i povoljnog rješenja molbe za podršu za gradnju vodnjaka u Istri. Ta interpelacija glasi:

Pomanjkanje zdrave pitne vode u Istri občenite je poznato, i govorilo se je o tome često u ovoj visokoj kući.

Može občine nastoje, da tomu odgovornog gradnjom vodnjaka ili cisterna, dajući na napravljeni gradjevine načrte i troškovnike, i jer su siromašne i nemogu troškova same pokriti, mole podrške za provedenje istih, kod zemaljskog odbora i c. k. vrle — prilaziti ovaj posliednjoj gradjevini načrte.

Takovu molbu rješava zemaljski odbor obično prilično brzo i prilično ugodno. Državne oblasti rješavaju molbe obično takoder povoljno; ali se na rješite obično mora dugo čekati.

Potpisanim je n. pr. poznato, da takove molme leže neriješene kod c. k. državnih oblasti iz godina 1898., 1899., 1900. i 1901., iz občina Kastav (za gradnju cisterna u Goličići, Skravščići, Dovidići, Zorčići i Skalnici), Vrbnik, Punat, Dobrinj (za gradnju vodovoda), Cres (za gradnju cisterna u Belom), Boljun, Žminj, Marežige.

Obzirom na to, i obzirom na okolnost,

da se ljetos već sada, početkom proljeća, obične

čuti pomanjkanje zdrave vode u Istri,

dovoljno je podpisani upravit na njegovu preuzimanost gospodina ministra-predsjednika c. k. vlade.

Je li Vaša preuzimanost voljna, sve potrebne korake poduzeti, da se molbe za podršku za gradnju u Istri kao potrebljih cisterna odnosno vodovoda, ujedno sa izpitanjem, odnosnim izpravljenjem i odobrenjem dotičnih gradjevina načrta, povoljno i brzo rješe.

* * *

Carinske vjeće nastrojili je svoje uzkrene praznike. Brdušu sjednicu sazvao je predsjednik za dne 21. aprila

* * *

U subotu imala je gospodarska kuća svoju sjednicu, u kojoj je prihvjetačna zakonska osnova o kućarenju.

Govor zastup. Spinčića.

izrečen u sjednici carevinskoga vjeća povodom prvog čitanja zakonske osnove o državnom proračunu za god. 1903.

(Konač.)

Javne radnje.

Ministarstvu trgovine, zahvalili smo se već često za radnje, koje je u našem Primorju provedlo, i ovo ministarstvo moglo bi u istinu najviše za nas učiniti. Takvu zahvalu nemožemo paklo izreći — možda smo i pogresili, da smo ju u obće izrazili — obzirom na proračun za 1903. — po svoj priliku su u to gospoda finansijskoga ministarstva svoje prste utaknuli. Gledje kvarneriških obala jesu naime tuj samo dva stavka i one su neznačajni iznosi, dočim se u Opatiji, u mjestu svetskog glasa, u Mošćeničkoj Dragi, u Valunu, u Puntu i umnogih drugih mjestu potrebite radnje, kojima bi se u razmjeru manji potrošak zadovoljilo opravdanoj želji pučanstva, neprovadja.

Jezikovni odnosaši.

Gledje jezikovnih odnosaša ostalo je i kod ovoga ministarstva sve pri starom; se je naime talijansko: uredovanje sa strankama, objave, napis i sl. čak u Voloskom, Opatiji, Malinskoj, Baški i na drugih mjestih.

Kod finansijskoga ministarstva ne stojimo takoder bolje. O jezikovnih odnosaša ovoga ministarstva govoru interpelacija zastupnika Spinčića i drugova od dne 16. aprila 1902., napose izuzetku je u toj interpelaciji poraba jezika carinarskog i solnog ureda u Voloskom u dopisivanju sa čisto hrvatskom občinom.

Najprije pisalo se je toj občini u nekom poslu talijanski, pošto nije paklo htjela taj dopis primiti, pisalo uyoj se je, da bude zadovoljna, njemački. (Veselje.)

Porezni uredi u Istri jesu u istinu prave tvrdjave — ako se mogu tako izraziti — talijanstva u Istri.

Oni rabe većinom talijanski jezik te se mora s njimi boriti, ako se hoće od njih i slavenskih spisa dobiti, čak u poreznom kotaru Volosko, gdje se je kod predposlednjeg popisa pučanstva oko 270 Talijana napram više od 25.000 Hrvata nabrojilo; čak i u koparskom kotaru, u kojem imade pet čisto slavenskih občina i one sa mješovitim jezikom!

Kod tih oblasti smije se malo ili ništa u hrvatskom ili slavenskom jeziku tiskati ili pisati ili se mora radi toga boriti. Imadem ovdje primjerice pisnici omot, na kojem je napis njemački: „C. k. katarsko poglavarstvo, porezni odio u Kopru od 12. oktobra 1902. za porečki kotar, koja se je nalazila u broju rečenog službenog lista od dne 20. oktobra 1902., tada je „Notificazione“ istoga „Ispettore superiore di finanza“ za porezni kotar Pazin, koji je skoro sav hrvatski. Zatim nalazimo jednu „Kundmachung“ za sudbeni kotar u Komnu od c. k. finansijskog viseg nadzornika, posve njemačku, tada, dolazi jedan „Edito“ posve u talijanskem jeziku, naime od „I. R. Giudizio distrettuale sez. I. Pisino“ i to za kotar Pazin, koji je napućen glavno Hrvatinu (Međuklići).

I takvih objava, razpisana natječaja itd. imade u brojevih od dne 17. novembra 1902., od dne 20. novembra 1902., i skoro u svakom broju.

Uzeo sam slučajno ove brojeve; vidite, da dani, koje sam tamo našao, sliede jedan za drugim.

Postoji li tajna klausula?

Ja ču svršiti. Mi nemožemo sa stalnošću kazati, da postoji tajna klausula u ugovoru sa Italijom.

Savzni ugovor jest tajni, te ako i je u njenom klausulu, to mi nemožemo o njoj nista znati. Da bi pak ona imala postojati, o tom govoru mnoge toli domaće toli tudi novine, dapaće i Monakove novine, dakle one iz njemačkoga carstva.

S stalnošću možemo paklo kazati, da smo mi Hrvati i Slovenci u primorskih pokrajina na korist Italije ošteteći. (Odonovanje.)

U tom obziru pozivljem se na njegovu preuzimanost velepoštovanoga gospodina pl. Plenera, sada člana gospodske kuće, koji je kazao jednom prigodom kao finansijskoga ministarstva, da su Primordi žrtva države. (Čujte! Čujte!)

Mi smo već često mnogo podataka naveli o postupanju vlade i njegovih členovnika i danas navedeno je mnogo podataka — ja nisam sve naveo, što sam poduzme.

Na novoj željeznici Trst-Poreč stavljena su samo na nekoj postajali slovenska ili hrvatska imena, te unutar postajali njemacki, talijanski i slavenski napisi postavljeni.

Proti tomu pritužio se je gospodin zastupnik Bennati sa drugovi u interpelaciji od dne 3. marta 1903., dočim se moramo mi priznati, što neima na svih postajali tablji sa slovenskim ili hrvatskim imenom. Ta imena nisu u najnovije doba izmisljena, već žive u istima naroda već stoljeća.

Imade takoder občenito poznati stvari, za koje bi dakle i članovi visoke vlade morali znati. Osim napisih na željeznicah, imade i kod lučkih oblasti takoder drugih napisih, koji su samo njemački i talijanski.

Postansko-brzoprovna palata u Trstu postoji za čitavo Primorje i za Kranjsku, a napisih su samo njemački i talijanski. Za veliku većinu pučanstva, ako se k tomu uzme Kranjsku, neima nikakvog napis.

Isto tako je i kod c. k. finansijskog oblasti i kod drugih oblasti. Isto tako obče poznata stvar je predpostavljanje tudiđih državljana kao poduzetniku kod austrijskih radnja, tudiđih radnika, koji se predpostavlja istim domaćim radnikom.

Službeni listovi.

Isto tako obče poznata činjenica jest takoder list „L’Osservatore Triestino“ sa carskim orlom, koji izlazi za Primorje, i to jedino u talijanskom jeziku.

U Dalmaciji, gdje imade samo 2%, po to Talijana, tiska se službeni list takoder talijanski, u Primorju pak, gdje je većina pučanstva hrvatska ili slovenska, izdaje se službeni list samo u talijanskom jeziku.

Službeni oglasi.

Kako postupaju paklo druge oblasti, to je razvidno iz „Notificazione dell’ispettore superiore di finanza“ u Kopru od dne 12. oktobra 1902. za porečki kotar, koja se je nalazila u broju rečenog službenog lista od dne 20. oktobra 1902., tada je „Notificazione“ istoga „Ispettore superiore di finanza“ za porezni kotar Pazin, koji je skoro sav hrvatski. Zatim nalazimo jednu „Kundmachung“ za sudbeni kotar u Komnu od c. k. finansijskog viseg nadzornika, posve njemačku, tada, dolazi jedan „Edito“ posve u talijanskem jeziku, naime od „I. R. Giudizio distrettuale sez. I. Pisino“ i to za kotar Pazin, koji je napućen glavno Hrvatinu (Medjuklići).

I takvih objava, razpisana natječaja itd. imade u brojevih od dne 17. novembra 1902., od dne 20. novembra 1902., i skoro u svakom broju.

Uzeo sam slučajno ove brojeve; vidite, da dani, koje sam tamo našao, sliede jedan za drugim.

Postoji li tajna klausula?

Ja ču svršiti. Mi nemožemo sa stalnošću kazati, da postoji tajna klausula u ugovoru sa Italijom.

Savzni ugovor jest tajni, te ako i je u njenom klausulu, to mi nemožemo o njoj nista znati. Da bi pak ona imala postojati, o tom govoru mnoge toli domaće toli tudi novine, dapaće i Monakove novine, dakle one iz njemačkoga carstva.

S stalnošću možemo paklo kazati, da smo mi Hrvati i Slovenci u primorskih pokrajina na korist Italije ošteteći. (Odonovanje.)

U tom obziru pozivljem se na njegovu preuzimanost velepoštovanoga gospodina pl. Plenera, sada člana gospodske kuće, koji je kazao jednom prigodom kao finansijskoga ministarstva, da su Primordi žrtva države. (Čujte! Čujte!)

Mi smo već često mnogo podataka naveli o postupanju vlade i njegovih členovnika i danas navedeno je mnogo podataka — ja nisam sve naveo, što sam poduzme.

najestvi mogao, već samo nešto iz najnovijeg doba — podatke, iz kojih proizlazi, da država, vladini činovnici, vlast, nevrši svojih dužnosti, za koje su prisegli (Postoje pravo!), da nisu ni nepristrani, da nisu jednako dobrohotni i da se jednakom nebrinu za oba plemena u Primorju.

Istina je, i ta će se valjda izaknuti, da se tuže se zastupnici drugoga plemena. Te priuzeće njihove postale su od nekog doba suslavne napose od doba Rinaldini-eve vlade u Primorju.

Tim se vlasti, bar - izvanjski, olakšava posao; jer ona kaže: Tuže se zastupnici Talijana, tuže se zastupnici Hrvata i Slovaca. Dakle — veliki dokaz i salamunski zaključak (Čuje!), vlast ide srednjim zlatnim putem, ona je pravedna obim plemenom.

Nu, gospodo moja, zastupnici drugoga plemena tuže se i tada, ako se nama priznade najmanja malenkost, koju bi nam se bilo moralo već davno dati. Dužnost vlasti bila bi dakle, da negleda na to, što se jedni i drugi i drugi tuže; već oni bi moralu izpitati tužbe jednih i drugih: nastrožje i tada tekar suditi, te svakomu dati ono, što ga ide po zakonu i po pravu. (Odobravanje). To bi bila vlastina dužnosti.

Narodnošta borba.

Ako govor, gospodo moja, njegova preuzišenost gosp. ministar-predsjednik u jednom u uvodu spomenutom odgovoru na interpelaciju o narodnošti borbi u Primorju i tomu predpostavlja jedan „žalbože“ tada neki izvoli protegnuti „svoj grich“ ne samo na svoju vladavinu već i na onu njegova predstavnika. Glavna bo je krivnja, što postoji narodnošta borba u raznih zemljah, osobito takodjer u Primorju, pada na c. kr. vlast (Odobravanje) i na njezini činovnike (Tako je!), jer predpostavlja ona i njezini činovnici već odavna jedne, dotični postavljaju druge.

Bude li jednojima vlasti i njezini činovnici to popravila kod onih naroda, koje je ona u prošlosti zapostavljala, bude li popravila ono, što je kod njih zanemarila, ako bude jednako dobrohotno i jednako brižljivo na osnovu državnih temeljnih zakona i u smislu previšnjeg prieslovnog govora sa svim plemenima postupala, bude li to sve činjenicama dokazala, tada će se stalno narodnosti boj svršiti i tada će malo po malo medju svimi zavladati ljubav, o kojoj je njegova preuzišenost gospodin ministar-predsjednik kod jedne druge prigode tako patetično govorio, ljubav medju narodi i ljubav do monarhije.

To sve ovisi, gospodo moja, glavno od c. kr. vlasti i od njezinih činovnika. Ona netreba da čini drugo, nego da pusti vladati zakon i pravo, ako hoće u istinu mir medju narodi i međusobnu njihovu ljubav.

Hoće li to takodjer za oba plemena u Primorju, ako je pravedna i ako teži za pravednošću, ako je nepristrana i jednako brižljiva i jednako dobrohotna napram svim plemenima u obće, i napose napram hrvatsko-slovenskomu plemenu u primorskih zemljah, tada će i ono, što sam naveo, točno izpitati i shodno na zaštiti prava i zakona poduzeti. (Živabno odobravanje i pleskanje. Govorniku čestitaju s mnogim strana.)

Talijansko svećenstvo u trčansko-koparskoj biskupiji.

Iz svećeničkih krugova pišu nam iz one biskupije:

Kamora po svudu. — Poznato je svim u Trstu, da onde gradski magistrat ili občina daje zasluge svakomu dotepercnu u Italiji, samo domaće sinove pušta neka gladuju. Radi toga vidimo kod tvornice plina (gasa) većinu radnika i činovnika iz Italije; nazigace javnih svjetiljka (lanterna) iz Italije; pometala ulica iz Italije; mulad, koja vuče smeće iz grada iz Italije; pa i samo smeće iz Italije itd., a domaći — krepa štavo.

Nu bi reć, da je ta bolest okužila i biskupski ordinarijat u Trstu. Već pod biskupom Glavinom pokušao dva Sicilijska Škapulara — tako, zovu u Italiji najnije i neuko svećenstvo — kako bi se udomili na Lovetu kraj Trsta. Gradski magistrat im bio na ruku, ali koja dobra duša je to zapredila, to ne znamo, nu znamo, da to mjesto zada zauzima nekakvi svećenik Talijan. — Dalmatinac, komu valjada radi sjajnih sposobnosti a la Krstić. — Marchi e compagnia bella, nisu cvale ruže u domovini, pa dosli, ah, ne — usrediti našu tužnu Istru! Pogovara se, da je uime gradskoga zastupstva sam ravnatelj gradskoga magistrata dr. Artico ponudio kandidaturu dotičnoga sinekrne Dalmacije presvetiteljmu biskupu Naglu i ovaj ju primio, imenovao ga, a pod kojim uvjeti, i uz kakav pašaport od kuće, to mi dokako ne možemo znati, ali možemo kazati, da nam Dalmacija uz malu iznimku, ne šalje svoje najgore sive. U ovom smjeru htjelo se nastaviti i pod pokojnim biskupom Štrkem, a nastavlja se pod sadašnjim. Biskupski ordinarijat u Trstu postavio je nekoga talijanskoga svećenika kod koludrica Benediktina u Trstu, imenovao je duhovnim pomoćnikom sa sustavnimi berivi kod sv. Jakova nekakvoga talijanskoga Salezijana, a pred malo dana kod Jezuita u Trstu opet jednoga Talijana za placom, stanom i svim drugim, što pripada jednomu duhovnom pomoćniku.

Lipe utjeha mladjemu i domaćemu svećenstvu! Neka ono samo uči, neka njegovi roditelji trpe dok ga iskolaju, pa će mi se već naći koji je zakutak, gdje bude moglo lomići koljenja po kojih stazab, jer će u gradu Trstu i boljih mjestih niknuti kakav talijanac ili razfratar, da mu holji zalogaj uzme iz ustiju. — Od našega domaćega svećenstva traži se, da svrši gimnazijalne nauke, ako je pa ove svršio u Hrvatskoj, a nema izpita zrelosti, morati posebni dopust od ministarstva u Beču, da uzmogne stupiti Göricko sjemeniste; svršiv ovo, onda ajde od nemila do nedraga, jer talijancu svih tih komedija netreba, da mu bude bolje u tužnoj Istri, nego li mu bijaše u liepoj Italiji. Vlada to dozvoljava, biskupija to preporuča — valjda i to spada u tajnu klauzulu najnovijeg saveza između Italije i Austrije. Pa se gospoda kod biskupskega ordinarijata tuže ne pomanjkanje svećenstva. Ta tako će, da ide u svećenike uz ovakove okolnosti? Kakav talijanski dotepuh ili razfratar ti otme komad kruha pred nosom, pa putuj i gumanje u neznanje i strane, aki ti dodje dekret — nećes li, eno ti suspenzije ili najmanje, da ostaneš bez ono siromašne plaće; kad ti već ne mogu drugo radi tvoj poštenog života, onda te uniste nevoljom.

Domaće stvari.

Opet buna Izraelu talijanskom, pa da bi zašto! U Trstu je najme sud razpravio i sudio za nekog obtuženika Slovenca — slovenski, u kojem jeziku su govorili i odvjetnik-branitelji i državni odvjetnik. To ne ide u glavu talijanskog "sporcarata", da se Slavjanom u Primorju, dakle u njihovoj kući, pred redovito nadležnim sudom, kroji pravično u njihovom jeziku. A ne valja misliti, da se zato uzrojava, Bog zna tko: pametan čovjek nema tu ništa prigovarat, jer ako u svojoj kući neimam biti smatran domaćim, tad prestane svaki pojam prava, i s druge strane, ako se nesmislio suditi za Slavjanu slavjansku u Trstu i drugud, zašto se ne bi za nje ustrojilo posebne sudove, a za Talijane posebne?

Nego tu je drugo maslo: židovsko-liberalna klika u Trstu nebi mogla živiti, obstoјati i vladati, kako danas u istinu vlasta, a da ne njeti neprestano organj narodnošćnog spora i da ne propovjeda ujek o ugroženom talijanstvu: ako to nebi činila, izgubila bi pomoć Italije i privilegovani položaj u Austriji, pošto je prvoj stalo do toga, da njoj vrata u naše Primorje budu svedjer širom otvorena, a i plovane!, nego tenu reći koju o najnitoščarske pogreške.

Nu bi reć, da je lozinka starodavna: »divide et impera« ili po našu: »baci kost medju jedne i druge, neka se kolju.« Ali sve ide po malo, pa će se učati i Piccolova bura: ta, eto slobog slovenskih razprava, u Gorici već se ne srde, nego dapače donašaju obširna izvješta i o njima; tako se je bez buke udomio na jezik u svim civilnim stvarima, zašao je u gružtovnicu! Sve odvizi od ljudi koji vrše službu na sudu, od ovih poslednjih najviše.

Dakle nije baš da nadajuemo, kako je pred malo dana pisao štor Danilo u zagrebačkom »Obzoru«, nego, kako smo se probudili i razvukali u kratko vrijeme, htjeli bismo imati sve najedanput, pa nas se grozno dojmni svake malo »mrzle vode«, što nas poškropi u realnom političkom životu.

Ima zla, žalbože; ima i nada i hira pače i monopoliziranje u hrvatskoj politici u Istri, a izbori u Tinjanu su dokaz za »sve-to-ali-zar nije to plod zagrebačke škole?« Od krova se ne počima graditi kuću, a hrvatski političari su žalbože svuda uveli tu metodu, dočim su se malo

ili ništa brinuli za čvrst temelj na kojem bi se dalo zidati. A temelj dobre, demokratične politike nalazi se u puku: ovomu treba obezbiti gospodarstveni i duševni napredak, treba ga uzgojiti u pojimanju i razlikovanju dobra i zla, treba ga podučiti o njegovoj moći. Što će nam tobože hrvatska občina, ako kmet mora za sve potrebe uteći se Kraljevu ili talijansku? Treba najprije skrbiti, da se puku može dati sve što rabi, iz hrvatskih ruku! A u tom pogledu neima nazadka, nego neka se »Obzor« i njegov Danilo tječe, imade hvala Bogu, napredka. Broj posuđujući i konsumnih društava raste svakim danom, traženje kredita je prilično olahkoćeno, poljodjelstvo se diže, a kako smo jurjavili i što se potvrđuje na drugom mjestu, ustanovila se i »Gospodarska Sveza« za Istru koja će u kratko započeti djelovanjem. Zar to nije napredak? A uz to s druge strane škole se proširuju, nove se ustanjavaju. Kad bude narodu dobro u ta dva pravca, neće biti moguća iznenadjenja, kao ono u Tinjanu. Sa zaduženim neukim pukom, s ljudima, koji su više tudi nego svoji, a ni sami neznaju, što su, — težko je biti političke bitke.

To bi najbolje moral i gospoda oko »Obzora«, kojega patroni, bili biskupi, kanonici, profesori ili bankari, sve, brajne, zlatom podkovani, su se bavili ujek svatim drugim nego li podizanjem i prsvjetljivanjem puka.

Amo jeftinog kredita, gospodo u Zagrebu, a ne po osam postotaka, amo podpore za škole, amo dobrih ljudi i žarki ljubavi — pa se neće tužiti na Istrjance.

Inače, neka govor, tko što hoće, pojavlja i to spada u tajnu klauzulu najnovijeg saveza između Italije i Austrije. Pa se gospoda kod biskupskega ordinarijata tuže ne pomanjkanje svećenstva. Ta tako će, da ide u svećenike uz ovakove okolnosti? Kakav talijanski dotepuh ili razfratar ti otme komad kruha pred nosom, pa putuj i gumanje u neznanje i strane, aki ti dodje dekret — nećes li, eno ti suspenzije ili najmanje, da ostaneš bez ono siromašne plaće; kad ti već ne mogu drugo radi tvoj poštenog života, onda te uniste nevoljom.

Došao mi je do ruku „pastirski list“ za ovu korizmu, što ga je izdalo „preuzišen“ Flapp svojim „ocevama i jugancima“. Liepe nauke ima u tom listu, pače im koje zrno zlata vredno. To će biti i krivo, da talijanske novine nista ne spominju na Flappovom listu, jer ima unutrašnju u prvom redu za onu štarpu, kojou Flapp inače pogoduje svojim djelovanjem na stetu Hrvata i njihovoga jezika.

Evo n. pr. što kaže najnovija Ekcepciona: „Mnogo se skri za nauk, a malo ili nista za ugoj kršćanski; dapače već krat gleda se na svaki način ovoga one-moguci, zabraniti i uništiti. Ah, nije doista, ne učiti djecu, valja ih uzgojiti; i ne obstoji drugi ugoj koji zaslužuje ovo liepo ime, nego ugoj kršćanski. Dakle ako i nauči djeca i mladići čitat, pisat, račune, zemljovid, povijest, ali nisu izučeni u istinu naše svete vjere, i upućeni u svagdanji molitvah, u posvećenju blagdanat, u vježbanju pobožnih djela, u ljubavi prama Bogu i prama iskrnjenu; onda nauk skoro nesluži za drugo nego da privredi sredstvi moćnija da zadovolje strasti; i mjesto da odgoje sinove poslušne roditeljim, i u svoje vrieme dobre otce obitelji i koristne gradjane domovini, nauk će dobiti obiteljima jauke i suze, i naglo umnožiti ljudskoj zadruzi neprijatelje javnoga dobra: a to su vi oni, koji ne čule ni časti prama iskrnjenu, ni prama njezovom životu ni imanju.

Javne novine, koje prate zlosti tek vremena, svaki dan trpuju u sjeće stupce strašne dogodjaje kradnjah, abušenjih, prevarah, razbojništva, a vojskavstva, naj-

*) Hrvatski tekst ovog lista je pričušno slab, a kvare ga i mnoge krunpe

vijem renegatu, Ivanu Grakaliću iz Međulinu, koji je, postavši občinskim šumarom u Pulu ili kako ga drugi, zove „komisari furešat“, posveren zabacio hrvatsko i dao se u najvjerniju složbu talijanskoj klici.

Taj čovo bio je sve do nedavna tvrdi Hrvat, mnogo vremena tajnik „Hrv. Čaoneice“ u Medulinu (tom se on časti vele dijete, te ga u Medulinu i ne spominju imate nego pod imenom „tajnik“).

A sada? „Tempora mutantur“, kaže stari barba Tončić; tako i naš Grakalić od Hrvata postao strašan protivnik Hrvata. On je sada upisan u kolo one družine, koja služi pod talijansko-bodulskom klikom.

A glavna služba nije zvanitna, nego agitatorna na štetu hrvatskoga naroda i jezika.

Jedno testo u budinskoj ruci!
Ali treba znati da:
Prošteo je svima, svima,
Samo nije izdajici.

Niti vojničke oblasti neće, da poznaju hrvatski jezik, premda znaju da bez Hrvata nebi mogli ni vojske započeti. Vidio sam knjižicu momka narodnog ustanka, domobranca, mornara, pješaka, topničara — najeveći dir u njemačko-talijanskom jeziku.

Hrvatske knjige su riedke a i ono što je, kako jezik je tu? Evo jedna knjizica od narodnog ustanka:

Bullesich Anton rojen g. 1869. u Stocuzzu (a to su Štokovi na Sanvincištinu) u kotaru Pola u zemlji, Istrien“ vjere, katolsko staleža, kmet.

Pulj 31 Prosinac 1903.

Neće da znaju za nas, a kad bukne rat onda „hoch Kroat“.

Cujte malo, kakvo je pismo primio nedavno seljak od gradjana iz Pale:
Carissimo Amico.
vi sagio sapere he il Carreto le pronto venite A Prenderlo a hasa mia più bresto he bode.

Io vi Salutto il amico
To je uzer - talijanstina, lingua di Dante! Pa još bi htjeli nas učiti: nimamo potribe.

Došao mi je do ruku „pastirski list“ za ovu korizmu, što ga je izdalo „preuzišen“ Flapp svojim „ocevama i juganicima“. Liepe nauke ima u tom listu, pače im koje zrno zlata vredno. To će biti i krivo, da talijanske novine nista ne spominju na Flappovom listu, jer ima unutrašnju u prvom redu za onu štarpu, kojou Flapp inače pogoduje svojim djelovanjem na stetu Hrvata i njihovoga jezika.

Evo n. pr. što kaže najnovija Ekcepciona: „Mnogo se skri za nauk, a malo ili nista za ugoj kršćanski; dapače već krat gleda se na svaki način ovoga one-moguci, zabraniti i uništiti. Ah, nije doista, ne učiti djecu, valja ih uzgojiti; i ne obstoji drugi ugoj koji zaslužuje ovo liepo ime, nego ugoj kršćanski. Dakle ako i nauči djeca i mladići čitat, pisat, račune, zemljovid, povijest, ali nisu izučeni u istinu naše svete vjere, i upućeni u svagdanji molitvah, u posvećenju blagdanat, u vježbanju pobožnih djela, u ljubavi prama Bogu i prama iskrnjenu; onda nauk skoro nesluži za drugo nego da privredi sredstvi moćnija da zadovolje strasti; i mjesto da odgoje sinove poslušne roditeljim, i u svoje vrieme dobre otce obitelji i koristne gradjane domovini, nauk će dobiti obiteljima jauke i suze, i naglo umnožiti ljudskoj zadruzi neprijatelje javnoga dobra: a to su vi oni, koji ne čule ni časti prama iskrnjenu, ni prama njezovom životu ni imanju.

Javne novine, koje prate zlosti tek vremena, svaki dan trpuju u sjeće stupce strašne dogodjaje kradnjah, abušenjih, prevarah, razbojništva, a vojskavstva, naj-

*) Hrvatski tekst ovog lista je pričušno slab, a kvare ga i mnoge krunpe

grijanijih nesramnosti, grozni ubojstva. A kad su pak krive ovih zlodjela stavljeni pod iztragu, maldane svi opazuju se izučeni u školama, i stalno višu bez načina; dočim ili za jedan uzrok ili za drugi jasno se opata da nemaju dobrog kršćanskog užgoja.

Precuvišen je tu mogo očito kazati: proklete bili sve talijanske škole (Legine i jutrine) među hrvatskim puškom, proklete bili sve židovsko-talijanske novine, što lju otvor medju puškom.

Ai da, korizma će proći, a Flapp će se opet radovati pohvalam „Piccola“, „Independenta“ itd.

Sjećajte se
Družbe sv. Cirila i Metoda
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Si čul Jurino, kako je postal on mali furešt va Zdrenju general bez vojske?

Jur. No?

Fr. Pretia se je, da neće on ni njegova vojska plovana, pak kad se je moral

pokazat kolkko more, ostal je lipo

kako i stare babi doma.

On se je držao mudre i pametno,

kako i talijanski generali, ki govorile:

a ko dođu, bižmo, ako ih

ne bude, držimo se junacki!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Ilet. Na uskršnji ponedjeljak bili će sokolski izlet u Valdibek. Odlažak iz Pule u 2 sata po podne. Molimo braću, da što mnogobrojnije dodju sa obiteljima, jer će biti zabave ugodne i vesele. Sastanak u sokolskoj dvorani.

Pazinski kotar:

† Ivan Sloković. Jedna za drugom eto nam u pazinskoj občini redom podeljavaju neizbjježivom žalcu smrti naše stare časne korenike. Među ove spada i blagopokojni Josip Sloković, koji je bje ugrabljen ljubavi rodbine i stovanju prijatelja dne 2. aprila t. god. u 76. godini svoga života. Neutrudivom radinosu i trijezinom gospodarstvom znao se on poseti medju prve posjednike u okolici. Akoprem nepismen, ipak providjen zdravim razumom, ljubio je on naš narod život ljubavlju, te se uvjek i u svakoj prigodi zauzimao za njegov udes. A tu svrnu ljubav znao je on podnjeliti i u svojih petero sinova, među kojima je i vrli supatarski župnik Liberat. Baš malo dana pred svom smrću, i predviđajući ju valjda, je razgovarao se pre Liberatom o netom obavljenih tinjanskim izborih, te mu bolnim srećem preporučio: „Brani, sinko, ovaj narod, jer vidis kako je na žalost sunjavan“. Pri sprovođu u množtvu ljudstva prisustvovali su također pazinski načelnik, te tinjanski župnik i načelnik. Bio pokoj nje-

govoj blagoj duši, a čestitoj rodbini naša iskrena sućut!

Jos o izborih u Tinjanu. Jer se

većina naših novina bavi sa netom širšim izbori u Tinjanu te iste tumači na

razne načine, povraćamo se i mi na taj

predmet. Uspjeh netom obavljenih izborih

iznenadio je nemilo samo one, koji nisu

znali, što se tamo kuha. Obična Tinjan je

jedna od najčišćih naših narodnih občina.

Tamo imade malo: Talijanska ili Krajnja,

koji su znali okorisiti se neslogom u hr

vatkom tabora. Oni sami nemogu tamo

obsolutno ništa. Njima je došao u prilog

sukob između hrvatskih muževa one ob

čine i oni podpomože srusti dosadašnju

upravu one občine. U Tinjanu nije se ra

dilo, da se sruši hrvatska uprava i da se

ju pak zamjeni talijanskom. To uvidjaju

i sami naši dušmani, došli u njihovi li

stovi. Nijedna bo nije se do sada usudio

uvzrediti, da je pobjedila talijanska stranka,

već buncuju samo o pobjedi naših isto

misljenika ili o pobjedi: istrijanske

stranke, kao da nije i hrvatska stranka

istrijanska. U prvom tlu naime izabrana

su samo dvojica, koje se ne može brojiti

medju naše, dočim šestorica njih bijase

jur u prvašnjem zastupstvu. Jedan od te

nove stranke izjavio je nedavno, da se

talijanski varaju ako misle, da je stranka

protivna sadašnjoj upravi odnosno da je

talijanska stranka. Njegova da će stranka

javno dokazati, da nije ništa manje hrvatska nego li je ona, proti kojoj se je

borio. Mi ga čekamo na djelu i jao si ga

njemu, oko je prevario sve one, koji go

razgovarao i u četu hrvatski, a koji mu pomogao

srušiti sadašnje upravitelje.

Tamno lice tih izbora nalazimo u tom, što se nije znalo ili htjelo energetičnije preduvesti razdoru među našimi upravnim muževi u onoj občini. Tamo se je

moralno pokušati sve moguće, da se od-

strani razloge ili povod tomu razdoru, te da se povadjeni braću na vrieme izmiri, pa stojalo to bilo kakvih žrtava.

Nova stranka u Tinjanu čekamo sada na djelu i budu li se njezini privaci državili navedene izjave, baciti čemo koprenu zaboravnosti na sve nemile dogodjaje u onoj občini od prošloga mjeseca marta.

Od nove većine u občinskom zastupstvu očekujemo, da će u narodnom pogledu držati visoko narodnu zastavu i što se tiče uprave, da će nastojati, da nebude gora od dosadašnje. Njezini privaci imati će da dokazu, da nisu znali samo kritizirati, već da znaju i radići pošteno, neobično i rodoljubno. Mi ih čekamo, dakle na djelu!

Porečki kotar:

Iz Ždrenja pišu nam 5. o. m.: Zadnji dan, prošloga mjeseca doživjeli smo nakon punih 40 godina radostan dogodaj u ovom katu naše mire Istre. Toga dana bijasmo naime pozvani svi kuće-gospodari, da si izaberemo konačno svoga župnika. Izbrasimo si naime svoju župnikom našeg običe ljubljene župe-upravitelje veleć. Šimuna Červara, vrijednog nečaka velikog našeg biskupa blagopokojnog, nam Jurja Dobrije. Šačica krajela i izrodi trudila se badava, da osuđi taj izbor, jer bijasmo malešenom iznimkom svi složni, svu određujuću ligu za toga sina naše Istre. Strahovanja i prijetnje narodnih neprijatelja, da ćemo imati od sada veća plaćila, da nećemo moći više oslobođiti se nepovoljna svećenika itd., nisu ništa pomogle. Svi mi neodvisni župljani stali smo čvrsti i nepomični za našeg Červara, za koga je glasovalo 153 kuće-gospodara, dočim je njih 15 dalo glas jednomu drugomu svećeniku, ne iz ljubavi do njega — jer je i on na

Nastavak u prilog.

Basne i priče.

Oliver u pritak usta moja,
i proviestaju gnaničavetva.

F. 77. 2.—

Buntovni udi.

(Nastavak od g. 1900.)

Vec je toliko godina minulo, a ni lipa mira
Ta trbušina* nama neda jednino;
Pod njom znoje se, — mučno ju nosimo gorom i dolinom
Pa niti „hrvata“ da bi ona nama rekla.
Necemo jenčini otaj da služimo! — Živjeti li hoće
Neh ugleđa se u nas u nek radi*.
Tako jednom vikahu noge i složno naumiše
Da „trbušin“ neda više služiti.
Žuljave sve smo od pluga i motika — počmu na to ruke —
Ni nama hrvpa nema odpočika,
A od truda koja li korist nam? — Vino, žito, ulje,
„Lekat“ tomu sve u dio pada*. —
Šta da reknemo mi sad?* Ijutite nadostave usta,
Gle! kako žrvani stoni žito melje,
Tako i mi mu našima zubima svakojaki dize
U tečno hranu obratimo*. —
Tako i ostali roptahu udovi tiela čovjekova,
Odluci složno neradiš više. —
Nego i trbuhi nija im ostao dužan odgovora:
Ovako buntovnikom odgovrnu:
Nisu ni male riječi vam prikladne moja braća draga;
Vi kada mene dobro nepoznate
Slično jednati jadati mene bideć. — Molim promislite
Da mene nema sta bi od was bilo? —
Što bi od čeljadi bilo kadkuhara nebi pripozna
Koj vješto dobra jela joj sgatjava
Raznii od plodina što mu ga donosi s polja svednevice
Da nastrani ju njima i ukripi? —
Vas sve neharne koji se dižete na me pitam sada
Ta člost vaša i moć odkuda je? —
Naskoro nebi se mogli ni maknati kad bih i ja rekō:
Za takvu braću neću da se brinem. —
Najbolje od sveg stono mi davate natrag dobivate:
Vani brašno, sebi pālje dajem —
Neharne braćo! tako li plaćate trud i brigu moju?
Leh bunite se — vidjet ćemo konac.
Tako im trbuhi reći u umuknu. — Ali niti dvaput
Jos neće sunce na pazuš sjelo,
Kad al udove onjoi glad sve, pa stog jednoglasno
Svom drugu ove upraviše riedi:
Pomozi, brate nam, liepo te molimo! — Nikad bune više.
Gle! glad nam svima svima teškom smrću prieš,
Kriva je tome ludost i neharnost naša, — Sad nam jasno
Na brata buna koli nama škodi.

Mira i radosti neslađe odkad se na te podigosmo,
A s njima oda nama sreća svaka, —

Nu sad stobom u slozi u vieke živjet odlučisimo

Da sví se od propasti izbavimo.

Trbuh na molbu prista njilovo — složan rād i brana
Svím vrat opet moć i gibkost čilu. —

Mrška posta im buna i neposluh te sví naumiše

U slozi živjet vazda s braćom svojim. —

Covjeće! lude čuvaj se bunc i dok ti život traže

U panet rieši usadi si ove:

Svedjer budi bratu svom zahvalan koji ti hlijeva daje

I nemoj da te neharnikom zove. —

IV.

Čovjek i zmija.

Putem iso je čovjek u doba ljetno,

Njegovo hodanje bilo hilno i spretno;

Svaki kret mu kazao doći da žudi

U svu svoj zavči dobr i gdjeno su luđi. —

Ali putem mu njegov ustavi korak

Jedan dogodaj, koj je tužan i gorak.

Zmiju ugleda jednu kakono pisu.

Teski kakuju kamen davi i tisi.

K tomu kako se jedna izbaviti radi

Jer ju da bogne smrtni pristiži jadi. —

— Stoj da čovječe dobr — vapi mu ona —

Vidi pod kamom kolj trpm sad bôna;

Rud sam lišit se, eno, tereta loga

Al gle zaprijekom slabost tiela je moga.

S toga vrutce te molim malo se prigni

— I tej golemi kamen s tiela mi digni.

— Platite biti će troj jabuka zlata

Što će velikoj sredi odprijeti ti vrata*. —

Čovjek učini kakvo zanju je hlijela,

Teski odvali kamen s njezina tiela

Za trud mlesci primiti bogatu platu

Onu — kako obeda — jabuku zlatu.

Al se naskoro jadan prevari kruto

Zmija uze bo na njeg pskati ljuto:

— Zasto, čovječe, tako jadan me mutis?

— Zasto nad menom krov taj lomis i rusli?

— Avaj! iz mog me slana batinom ljerša,

— Svojim pogledom na me ljutito zveria... —

Tako rekavši k njemu poskodi blizu

Hoteć otrovnim Zubom da ga ugrije.

Tvoji hudoobon srecu zabit dovič:

— Zlo mi makas dalje neharne stvore,

— Zlo bi inače moglo sanći te gore.

— Evo šlap bi te ovač uvjeriti mogo,

— Kako kazati zna čovjek neharnost strogo,

— Kuda udari šlap toj žestoko peče

— Nego — ispunji ono sto mi obreće! —

Prepir tražaće ovaj čitave sate

Ali čovjek da svoje ne dodje plate.

On se batinom branec žestio ljuto.

Jer ga zmijinja pakost vrijedala kruto.

Videć himbeno zvire kako mu plača,

Kako veliko zlo za dobro mu vraca,

Zuč u njemu od ljute jarosti puče

Zato odluci zvire da šlapom ulice.

U to od nekud hâne dojetna lja,

Videć pogibelj, sad će čovjeku zmija:

— Spôr naš lja nek ova porvana hudi,

— Kako odluci ona, tako nam budi. —

Čovjek odvrali: — Sunce k zapadu hili

— Sree želi mi doma što hrze prili.

— Domu čeka me troje dječice mlade

— Kojim nedavno u grob majčića pade

— A da nije se Šlap taj naš u mene

— Nebi ih nikad moje vidjele zjene...

— Čiač taj hîmbe stvore kruš me ljuti —

— Ali — budi ti — lju sejjan sam čuti. —

Lja pristupi blize, preslušav obe,

Odmah sjeli se u kog krije se zloba.

S toga zmiji će ona: — Znati sam rada

— Gde i kako ti tičla ležalo tada

— Čovjek kada je ovaj došao k tebi. —

— Da nevinom možda skočila nebi

— Znati treba mi kako plaća je stala

— Kad te, čovjek, zmija u pomoc zvala*. —

S rieči ovih se zmija užasno prene

Ipak na mjesto svoje zekake krene.

Oblak čovjeku s čela uminu gusti

Pridje k zmiji i na nju pličom spusti.

Tako opeta zmija pod kamen dodje. —

Ali časak malo tekak Šlap krije

Zmija ure da cveli opel i pisti

Videć gdjeno ju kamen davi i tisi.

Lja motreći sada pod kamom zmiju,

Videć kolike u njoj zlobe se kriju

On čas pripravlja k njojzici ona priteče,

Pa joj glasno rieči ove izreč:

— Vidim, čovjekova ovog zatari bijede,

— U čas iz smrtnih ralja kad te izvede,

— Ispod kamena kad te u život vrati

— Trovni ugriz za plaću bijede mu dati.

— Čim ti ovo propade vulvenje mrsko.

— Uz meni pred momen na njeg lagati drsko. —

— Al znaj očita sad mi hîmbeost sva ti

— Zato presudu pravu kazat ēu znati:

— Nitko nesmije s tebe dizati kama

— Pod njim ostani cvileć do smrti sama. —

Čovjek brzajuće prema svojem domu*

Dobro upamtli rieči dojšnjene ljepe,

S toga odluci stalno u dubu svamu

Svedjer čuvat se svake himbenе zmije.

Nadan Žorin.

Budući da se redovita občina skupština Posojilnice in hranilnice v Kopru, uknjižene zadruge z neomejenim poroštvo, sazvana za 5. aprila t. g., nije se mogla obdržavati toga dana radi nedostatnog broja prisutnih članova, pozivaju se tim p. n. gg. članovi opet na redovitu občinu skupštinu, koja će se obdržavati u Kopru u zadružnim prostorijama (ulica sv. Blaža kbr. 338.) u nedjelju dne 26. aprila t. g. u 10 sati prije podne slijedećim činevni redom:

1. izvješće upravnoga odbora o djelovanju zadruge u godini 1902.;
2. izvješće nadzorstva o računima zadruge u godini 1902.;
3. odobrenje zaključnoga računa za godinu 1902.;
4. izbor upravnoga odbora za g. 1903.;
5. izbor nadzorstva za godinu 1903.;
6. eventualni predlozi.

Opazka: Zaključci te redovite občine skupštini bit će valjani bez obzira na broj prisutnih članova.

Odbor posojilnice in hranilnice v Kopru.

Br. 264.

Oglas!

Stavlja se do občega znanja, da će se redoviti sajam Sv. Foške u Žminju dne 14. t. m. obdržavati.

Obč. glavar:
Pučić.

Prvo slovensko skladište pokućstva

ANTONA ČERNIGOJ

TRST
Via di Piazza vecchia 1, u kući Mareni,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

**Svaká je konkurenca nemoguća,
jer je pokućstvo iz prve ruke.**

Kmeština na Poreštini

uru i pô od željezničke postaje
Višnjan

prodaje se dobrovoljno.

Podrobne ubavosti daje umirovljeni župnik velež. gosp. Jure Žiković u Bačvi, p. Višnjan.

SLAVONSKA BILJEVINA

i pakračke kapljice za želudac

to su dva lieka, koja su si takovom hrvizom put prekrila, kao što rjeđko koje sredstvo. Obraća ova lika postala su, u nojkrtim vremenu, vanredno obujljiva u narodu. Uzrok da je narod ta sredstva tako brzo zarola, leži u njihovoj osobitoj vrstnosti i razda sigurnom djelovanju.

Slavonska biljevina se rabi proti svakoj vrsti kašla, pa ma isti još kako zastaren bio, rabi se osobitim uspijehom proti tekom disanja, hrapavosti u grlu, prsobolji, protiskrivanju itd. Evo što piše Katarina Fuchs iz Miljevica:

"Zurim se snađeli Vam, da je uspjeh Vaša slavonska biljevina kod moje bolesti upravo sjajan bio. Pašla sam već 7 godina na strašnom kašlu i tekom disanja, probala sam već sva moguća sredstva, ali uzalud, dok nisam nadolaš na Vašu slavonsku biljevinu, koja mi je zdravije povratila. Od sred Vam se zahvaljuje Vaša zahvalna Katarina Fuchs."

Pakračke kapljice su izvanredno sredstvo proti svima bolestima želudca i crvova. Bez ovih kapljica nebi smjela biti ni jedna kuća. Slavonska, koji bud na kakvog želudnog bolesti boli, nemogu ih doista preporučiti. Grin u faležu zatvorjen neudretnost stolice, nemar za jelom, žigavica, žalila žila, glavobolja odstrane se s ovim sredstvom najsigurnije i najjednostavnije.

Treba pisati Petru Vidmariju u Čazmu i gospodanu vježtu Topalović u Orolic zp. Slaković, te je prvi od 5, a potonje od 20-godišnjem želudnog bolesti izlečilo. Svakako će dobiti i od jednog i od drugog za odgovor, da su im samo Pakračke kapljice zdravje ovratile.

Sva zahvalna pisma stope kod mena slavonske na uvid. Slavonska mora imati limeni zaklopac i na zaklopku utisnuto: „Ljekarski zlatnom oru Pakrac“. Roje Štašica mora imati limeni zaklopac i na interisu svoga zdravljia ne troba nijesto primiti. Cijena im je slijedeća:

Slavonska biljevina 1 baca 1 K. 20.
Pakračke kapljice 1. 1. 60.

Manje od dve flasice ne saljem, ne moraju ali biti obavide flasice od jedne vrsti u. pr. može se naručiti 1 baca Slavonske biljevice i 1 baca Pakračke kapljice. Saljem svaki dan po slanskim pouzetim i zaračunam za kištreću, tovarni list i pakovanje 40 h. Naročbe neka se šalju izravno na liječnika.

P. Jurišića u Pakrac, Glavna ulica 5.

VAŽNO ZA SVAKOGA!

Razprodaja!

Uz neuvjerenje jestine cijene za ciglili 2 for. 95 evđ. može se dobiti krasna garnitura sastojeca iz 14 dragocenih nakitnih predmeta; 1 eleganti goldna ili nikaj oklopni karlo zajedno sa privjesom. Parizki sistem.

1 goldna-ljila za kravato sa imitiranim brillantima.

1 par pozlaćenih gumba za manzete, marka "Garant".

1 garnitura goldn-dugmetna za košulju i ogut sastojeca od 5 kom.

1 par prave srebreno naušnice sa službenom punicom.

1 goldna-prsten sa elegantskim kamonom.

1 žepno ogledalo u etui.

Cetrafaj ovih vrijednosti i krasnih predmeta!

za jednu sa anker-remontoar-urou razabilje za ciglili

za for. 95 evđ. pouzeceni ili ako se novac unapred doznači tvrdka

Krakov, Stradom **BRÜDER HURVIZ** 17, Austrija.

Neodgovarajuće prima se u ruku od 8 dana natrag te se novac vrada, tako da kupac

nikakav rizik ne nosi.

Bogato ilustrirani cleanci razbiljnih draguljarskih stvari badav i franko.

Preprodavaoci i posrednici trude se.

DAVNO NE SVAKOGA!

drugog strani Rieke, u Crkvenici, Kraljevići itd. Parobodi da su puni putnika, koji pojaze za Dalmaciju ili se od tamo vraćaju. Medju gostovima imade mnogo Niemaca, Madjara i Slovaca, a medju ovimi ponajviše Čeha. Ako se pomisliti, da su tek započeli dolaziti gostovi sa sjevera i da je tek započela takozvana proljetna sezona, to možemo očekivati ovog projekta sve dok nastane žestoka vrućina više gostova u ovih naših stranah nego li obično.

Talijanski kardinali — protivnici hrvatskoga naroda. Splitsko „Jedinstvo“ predprosloga čedna donaša slijedeću vest iz Rima: „Još jednu, da Vas još bolje obavistim o tom, koliko su hrvatski listovi pisali o zavodu sv. Jeronimova i svakoga spominjali, osim jednoga po čemu vidim kako su slabno obavješćeni. Najviše se je vikalo na kardinala Rampolla kako je i zasluzio, ali do Rampolle je najgori i najopasniji kardinal Respighi. Ja mislim, da samo u Dalmaciji nisu nikad čuli ni spominjati ga, premda je on i u dopisivanju čak i u nekim talijansima u Dalmaciji. O tome bi vam mogli reći zadarski talijanski pravaci, jer su oni kardinali Respighi siljali izvješća, kakva su bili, a Respighi je ovaj radio za njih bolje, nego i jedan poslanik za svoju državu. Kardinal Respighi je fanatik talijanski do skrajnosti, premašuje sve irentene, kad se govori o Dalmaciji. U razgovoru o Šćavima, on na uštima ima samo podsmjeh podrugivanja. Za njega i nema Slava ili ščavu, kako nas zove, nit medju ljudima. Ovaj kardinal desna je ruha Niemaca u zboru, a dousnik Rampolle; on je najviše rovarin u Jeronimskome pitanju; k njemu su i po noći išli Alacević i drugovi, neko doba primao je i Pjerotića u kardinalskim salone. On je trčkaro i k Vojnicu, gdje je ovaj odsio, a dopisivao se s talijansima zadarskim ovaj kardinal universalne crkve, kako će bolje otežati položaj sv. Ota Leonu XIII. Kardinal Respighi je zdi duh u uvredi, što je osjetio narod hrvatski.“

Po toj vesti bio bi dakle kardinal Respighi ne samo u savezu sa irentenama iz naših južnih zemalja već također ljudi protivnik Slavena u obče, napose nas Hrvata, koji smo na putu njegovim saveznikom, rečenim irentistom.

Nama je poznat i jedan drugi slučaj o osobitoj prijaznosti jednog drugog kardinala do nas Hrvata. Prošle je naime godine bio u Rimu jedan naš odličan rodoljub, koji je posjetio medju ostalima i kardinala Ferratu. U razgovoru sa tim kardinalom došli su i na pitanje glagoljice, te povlastice Hrvata, koji su proili više svoje dragocjene krvи za kršćanstvo i za sv. vjeru nego li nijedan drugi narod, i koji su danas vjerni i odani katoličkoj crkvi. Kardinal nije mogao zareći klasu Hrvata za kršćanstvo ali gleda odanost Hrvata do katoličke crkve opazi on posprdo: da, da Hrvati su katolici, ali katolici: „secundum quid“ t. j. jesu koliko jesu ili kakvi jesu.

Tenu uzoritom nisu dakle po volji današnji Hrvati, jer traže svoja prava i u pogledu crkvenoga jezika, što se neslaže vjajda sa njegovim talijanskim ili latinskim nazorom. Nezaboravno dakle, da imade i u zboru kardinalata naših ljudi protivnika.

Gospodarske vesti.

Glavna skupština osiguravajuće zadruge „Croatia“. Dne 1. travnja t. g. održana je u dvorani grad. većnice u Zagrebu sedamsta redov. glavna skupština zadruge „Croatia“. Osobno i na temelju punomoći bijaše zastupano 114 glasova.

Nakon ustanovljenja dovoljnoga broja prisutnih članova otvorili skupštinu podpredsjednik zadruge go-p. Franjo Arnold, dr. javni bilježnik, te pozdravili kratkim i srdičnim govorom prisutne članove, zahvaljujući u imu ravnateljstva, da se tako iep broj zadrgara skupio, što dokazuje

značan interes, kojim javnost prati rad naše domaće osiguravajuće zadruge.

Po tom se prešlo ne dnevni red, te je ravnatelj uprave g. Stjepan Grahov proglašao godišnje izvješće ravnateljstva iz kojeg vadimo slijedeće:

Prošla godina 1902. bila je za zadrugu s dvostrukoga gledista važna. Prvo, jer je zadruga koli u broju članova toliko prihoda premija i inih dohodaka razmerno znatno porasla, što pokazuje veći interes samom pučanstvu, koje po primjeru drugih naroda sve većima prijava uz domaću osiguranje. Drugo, jer je zadruga Croatia imala ovaj put prilike prema glavnoj svojoj zadaci, t. j. počinjati odstavljajući se pred javnošću u našu svoje snage, izplativši za 80% više steta nego u ma kojoj od pređasnih godina, pa usprout time zaključuje poslovnu godinu ne samo sa znatno pojačanom imovinom i pričuvom već i sa istim čistim ostatom (dobjitkom) kao i preši godine.

Ravnateljstvo iztiče u svom izvješću osobito nepristrani rad svojih rodoljubnih povjerenika u cijeloj zemlji, te im javnim putem za njihov požrtvovan rad oko razsireni domaća udruge izjavljuje svoju zahvalnost.

U Bosni i Hercegovini sve većma se siri simpatija za ovaj hrvatski zavod, što se osobito iz progresivnoga pirasta tamošnjih članova danomice opaža.

U Istri i Dalmaciji započelo se uspješno raditi, nu kako je onaj terrain kroz mnoge godine prije po drugim družtvima već znatno izcrpljen, trebat će više vremena i intezivnoga rada, da se naša zadruga u onim krajevima razširi i na čvrst temelj postavi.

Račun dobinka i gubitka za godinu 1902. izpostavlja se kako slijedi:

Na premijama, pristojbama i inim dohodcima unio je K 435.201 fil. 51 (prema prešloj godini za K 64.719 fil. 51 više).

Pristor premija u obvezama osigurnika iznosi K 512.959 fil. 69 (prema prešloj godini za K 105.697 fil. 97 više) i cieli dan, odnosno jedan ili dva četvrtina, jest adresat priređujući manjeno knjižici tvrd vezano te obsizzujući 52 stranice, koja je izasla u Tiskari J. Krmpotić i drug. te stute poštom franko 1 krunu. Ta knjižica jest jako prikladna za glavare radnika, odnosno za same radnike, jer je u knjižici dnevnička točno preračunana. Za 10 kruna šalje tiskara 12 knjižica.

Pristor premija u obvezama osigurnika iznosi K 512.959 fil. 69 (prema prešloj godini za K 105.697 fil. 97 više) i cieli dan, odnosno jedan ili dva četvrtina, jest adresat priređujući manjeno knjižici tvrd vezano te obsizzujući 52 stranice, koja je izasla u Tiskari J. Krmpotić i drug. te stute poštom franko 1 krunu. Ta knjižica jest jako prikladna za glavare radnika, odnosno za same radnike, jer je u knjižici dnevnička točno preračunana. Za 10 kruna šalje tiskara 12 knjižica.

Zadruga je izplatila u prešloj godini 132 štete u ukupnom iznosu K 246.596 fil. 30.

Od prvoga početka pak do 31. prosinca 1902. izplaćeno je za odštete ukupno K 1.402.476 fil. 26. Stanje ukupnih osiguranih vrijednosti pokazuje koncem g. 1902. svetu od K 149.192.606 (prema god. 1901. za K 22.726.635 više).

Pristor premija u obvezama osigurnika iznosi K 512.959 fil. 69 (prema prešloj godini za K 105.697 fil. 97 više) i cieli dan, odnosno jedan ili dva četvrtina, jest adresat priređujući manjeno knjižici tvrd vezano te obsizzujući 52 stranice, koja je izasla u Tiskari J. Krmpotić i drug. te stute poštom franko 1 krunu. Ta knjižica jest jako prikladna za glavare radnika, odnosno za same radnike, jer je u knjižici dnevnička točno preračunana. Za 10 kruna šalje tiskara 12 knjižica.

Pristor premija u obvezama osigurnika iznosi K 512.959 fil. 69 (prema prešloj godini za K 105.697 fil. 97 više) i cieli dan, odnosno jedan ili dva četvrtina, jest adresat priređujući manjeno knjižici tvrd vezano te obsizzujući 52 stranice, koja je izasla u Tiskari J. Krmpotić i drug. te stute poštom franko 1 krunu. Ta knjižica jest jako prikladna za glavare radnika, odnosno za same radnike, jer je u knjižici dnevnička točno preračunana. Za 10 kruna šalje tiskara 12 knjižica.

Zadruga je izplatila u prešloj godini 132 štete u ukupnom iznosu K 246.596 fil. 30.

Od prvoga početka pak do 31. prosinca 1902. izplaćeno je za odštete ukupno K 1.402.476 fil. 26. Stanje ukupnih osiguranih vrijednosti pokazuje koncem g. 1902. svetu od K 149.192.606 (prema god. 1901. za K 22.726.635 više).

Pristor premija u obvezama osigurnika iznosi K 512.959 fil. 69 (prema prešloj godini za K 105.697 fil. 97 više) i cieli dan, odnosno jedan ili dva četvrtina, jest adresat priređujući manjeno knjižici tvrd vezano te obsizzujući 52 stranice, koja je izasla u Tiskari J. Krmpotić i drug. te stute poštom franko 1 krunu. Ta knjižica jest jako prikladna za glavare radnika, odnosno za same radnike, jer je u knjižici dnevnička točno preračunana. Za 10 kruna šalje tiskara 12 knjižica.

Zadruga je izplatila u prešloj godini 132 štete u ukupnom iznosu K 246.596 fil. 30.

Od prvoga početka pak do 31. prosinca 1902. izplaćeno je za odštete ukupno K 1.402.476 fil. 26. Stanje ukupnih osiguranih vrijednosti pokazuje koncem g. 1902. svetu od K 149.192.606 (prema god. 1901. za K 22.726.635 više).

Pristor premija u obvezama osigurnika iznosi K 512.959 fil. 69 (prema prešloj godini za K 105.697 fil. 97 više) i cieli dan, odnosno jedan ili dva četvrtina, jest adresat priređujući manjeno knjižici tvrd vezano te obsizzujući 52 stranice, koja je izasla u Tiskari J. Krmpotić i drug. te stute poštom franko 1 krunu. Ta knjižica jest jako prikladna za glavare radnika, odnosno za same radnike, jer je u knjižici dnevnička točno preračunana. Za 10 kruna šalje tiskara 12 knjižica.

Zadruga je izplatila u prešloj godini 132 štete u ukupnom iznosu K 246.596 fil. 30.

Od prvoga početka pak do 31. prosinca 1902. izplaćeno je za odštete ukupno K 1.402.476 fil. 26. Stanje ukupnih osiguranih vrijednosti pokazuje koncem g. 1902. svetu od K 149.192.606 (prema god. 1901. za K 22.726.635 više).

Pristor premija u obvezama osigurnika iznosi K 512.959 fil. 69 (prema prešloj godini za K 105.697 fil. 97 više) i cieli dan, odnosno jedan ili dva četvrtina, jest adresat priređujući manjeno knjižici tvrd vezano te obsizzujući 52 stranice, koja je izasla u Tiskari J. Krmpotić i drug. te stute poštom franko 1 krunu. Ta knjižica jest jako prikladna za glavare radnika, odnosno za same radnike, jer je u knjižici dnevnička točno preračunana. Za 10 kruna šalje tiskara 12 knjižica.

Zadruga je izplatila u prešloj godini 132 štete u ukupnom iznosu K 246.596 fil. 30.

Od prvoga početka pak do 31. prosinca 1902. izplaćeno je za odštete ukupno K 1.402.476 fil. 26. Stanje ukupnih osiguranih vrijednosti pokazuje koncem g. 1902. svetu od K 149.192.606 (prema god. 1901. za K 22.726.635 više).

Pristor premija u obvezama osigurnika iznosi K 512.959 fil. 69 (prema prešloj godini za K 105.697 fil. 97 više) i cieli dan, odnosno jedan ili dva četvrtina, jest adresat priređujući manjeno knjižici tvrd vezano te obsizzujući 52 stranice, koja je izasla u Tiskari J. Krmpotić i drug. te stute poštom franko 1 krunu. Ta knjižica jest jako prikladna za glavare radnika, odnosno za same radnike, jer je u knjižici dnevnička točno preračunana. Za 10 kruna šalje tiskara 12 knjižica.

Izvještaj avne godišnje skupštine „Gospod. zadruge“ u Kastvu.

Usljed poziva g. podpredsjednika od 16. januara g. br. 7., obdržavala je dne x. februara 1902. redovitu skupštinu ove zadruge, koju poziv bio je dva puta uvršten u listu „Naša Sloga“, a osim toga bio je pojedini u zadruzi pozvan posebnim pozivom, da pristupi skupštini. Skupština je bila u Kastvu, u lipanj dvorani stacione g. Rubeša Franu sa sljedećim:

Dnevni redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće tajnika.
3. Izvješće blagajnika.
4. Izvješće revizionog odbora.
5. Izbor novog zadružnog odbora.
6. Izbacivanje gospodarskog oruđa.
7. Različiti predlozi.

I. Pozdrav podpredsjednika.

U 9^{1/2} sata u jutro gosp. F. Dukić, kao podpredsjednik zadruge, otvorio glavnu skupštinu zadruge, pozdravljajući prisutne članove i zahvaljujući jim, što su se tolikom broju odzvali pozivu. Žao mu je, što radi olosti, ne ima među nama i predsjednika zadruge, teče g. dra. M. Laginje, koji je izpričao pismeno svoju odsutnost.

Sa veseljem pozdravili zatim gosta i izaslanika gospodarske zadruge u Opatiji, veleuč. g. dra. M. Trinajstića, odvjetnika u Voloskom i tajnika te zadruge. Skupština se na to odzavale sa burnim „Živio!“. Dvorana bila je dubkom puna, a mnogi članovi bili su usiljeni da ostanu pred vratima i u drugih prostorijah gostionice. Utvrđeno je prisutnih 300 članova, ali jih je još pridolazilo.

II. Izvješće tajnika.

Gosp. Nik. Žic čita sljedeće:

Slavna skupština! Izvješćujuć minule godine o radu zadružnog odbora, morao sam se dotaknuti i pitanja nesretnog filokseri, koja se je pojavila na žalost i u našem kotaru i to baš u Kastvinsti. Tom sam Vam prilikom u kratko ocrtao tog strašnog kukca, njegov život, razplod i štetu što ju isti vinogradni naša. Opomenu sam Vas ujedno, da bi se pojedini rođenar na svoju ruku počeo zauzimati, da mu vino gradi ne opustoše, već da jih obnovi američkom lozom, kojoj trsni ušenac ne može da našodi, koliko staroj domaćoj buduć američka krepka po mu odoli. Napomenuo sam ved tada, da se je zadružni odbor pobrišao, da u svojem kraju podigne loznjak sa američkom lozom, da ne bude narod morao neprestano nabavljati te loze iz stranih i udaljenih loznjaka, već da jih bude mogao dobiti i kod kuće, koje buduće svježe (frize) biti će za obnovu vinograda zato i bolje.

U tu svrhu bila su odvoštene trojica odbornika, da pronadaju shodno zemljište. Ovo bilo je nadjeno u Brnasi, kod sela Široli, te se je minulog aprila zapeto krčiti na određenom prostoru i raskopalo se je 587 m², zasadilo na toj krčevini 280 loznjaka vrsti „Rupestris monticola“.

Od ovih zasadjenih loza uhvatilo se 270 komada, te će se već buduće godine moći od njih imati poslodaka.

Svojim dopisom od 16. aprila pr. god. obratila se je zadružna na pokrajinsko gospodarsko vijeće, da bi joj isto podijelilo barem 2 bika oberinthalerske pasmine za naskod, te je toj mobili dijelomno bilo i udovljeno, pošto je zadružni bio blagohotno podijeljen i bik, kojega se je predalo u nastojanje Jugo Ivanu Soviću iz Brnasi kbr. 16.

Gospodarsko vijeće priopćujuće nam to, ponudilo je pri tom imala i znatniju troškovu za uzdržavanje, te je vojno dati uz obraćnu otpлатu i 2 ili 3 krave iste pasmine radi raspolaska. Ta je ponuda od zadružnog odbora bila prihvaćena, pa iako se je dalo razglasiti, koji bi htio te krave kupiti i primiti u nastojanje, prijavilo se na taj poziv desetorica gospodara. Kada su zatim bile dopunjene na ponovnu molbu zadruge 4 krave, da se jih predade vrednjim među onimi gospodari što se prijavile, nije niti jedan od na-vedenih prijavitelja htio preuzeti niti jedne glave.

Neugodno se je to dojnilo zadružne uprave, koja je pri tom imala i znatniju troškovu za uzdržavanje, te je dala razglasiti i mislila je ine gospodare, da bi svaku po jedno govedo preuzeo i kupio. Doslo se je do toga, da je uprava zadruge ipak te 4 krave prodala i to Carlavans Franu, Dukić Antonu Antećinom i Babić Andriji iz Kastva, te Ćiković Ivanu iz Rubeši, razumije se svakomu po jednu.

Uvjeti kupoprudje ovih krava bili su vrlo povoljni, jer gospodar može platiti kupovnu cijenu u 4 godišnja obroka, a osim toga bila je prvotna cijena blaga smanjena za 20%.

Istina je, da su uza sve to ove krave dosta skupe, ali uvez u obzir, da je ova pasmina smatrana najboljom za proizvodnju mlijeka, te da se tu ide za tim, da se poboljša domaći rod i da se telad od ovih krava imade sačuvati za daljnji raspod, trsila se je uprava zadruge, da iste ostanu na svaki način u ovom kraju.

Vas rad i trud uprave ostao bi bio naskoro nekoristan po zadruge, a gojitelje krava, ali biti će to u hodu, naukom zadruge, da ne poduzimle takvih koraka, dokli ne buduće stalna, da će odnosi prijavitelji naručeno zaista i preuzeti.

Dne 12. junija 1902. načaviv već prije svoj doček, pohodio je ovu zadrugu g. Anton Strelček, učitelj vinogradarstva kod c. kr. namjesništva, te je tom prilikom obišao i zadružni vrt i o utrađenom povoljno se izrazio. Popodne istoga dana obdržavao je u prostorijama „Citaonica“ u Kastvu, predavanje o vinogradarstvu, pouku o načinu sadjenja američkih loza, te o cijepljenu istih na zeleno. Na žalost, moramo spomenuti, da je tu vrlo lijepu pouku doslo slušati premašen broj gospodara, i da u buduće treba da bude bolje.

Dana 1. septembra 1902. obdržavala se je, u Podgradu izložba goveda i to za zadruge Materijsku, Kastvsku i Opatijsku. Odnosni oglas bio je prihvaćen i javno razglasen, nisu su strane zadruge ovoga područja nije na tu izložbu niti jednoga komada bilo dogzano.

Razlog je tomu prevelika odaljenost iz Kastvskog u Podgrad.

U minuloj godini nabavilo se je za zadruge modre galice u koltini od roo kvintala, nu nije bila tekom godine svá rasprodana, pa će se i tekom ove zadrugeom u istu cijenu rasprodati. Ujedno je zadružni odbor odlučio glediće galice, da bi se u buduće nabavilo engleske ili američanske, koja je razmjerno cijenja.

Godine 1902. obratili se je zadruge i općinsko glavarstvo na visoko c. kr. namjesništvo, da bi se zadružarom i općinom u državnim loznjaka priskrbilo američkih loza i vabaca. I primilo se je do 40 hiljada komada, koje se je među narod rasporešalo dijelom uz sniženu cijenu, a dijelom badava.

I ove godine obratila se je zadruge posebnom molbom na vladu, a putem c. kr. kotarskog kapetanata, da bi zadružni bilo badava podjeljeno po hiljadama loza, koje bi se razdijelilo među zadruge. Bude li molba uslišana, zadruge će se u tom obavijestiti, da dodu dignuti odnosnu kolikočinu loza.

Koncem minulje godine, a i početkom nastale, doznao je odbor zadruge za razne pritužbe od mješavica, ali polaze sa mlijekom i masom na Rijeci, tako da se je gdje kojobje oduzimalo mlijeko i proljeće, a na cestu, a drugoj lonac sa masom bio oduzet bez ikakve analizacije. Na takov postupak privigorila je zadruge i umolila gradski magistrat na Rijeci, neka bi svojim policijskim zdravstvenim redarstvnicima natoljio, da u buduće kastavskim mlijekaricama ne čine bezrazložno krivice, jer bi to moglo i gradjanstvu Rijeke nakaniti. U koliko se je moglo doznati, zdravstveni organi Rijeke proverili su to mlijeko ili zaplijenjivali maslo s razloga, što su nekoje mlijekarice donašale mlijeko u nečistim posudama.

Opominje se stoga sve, neka unapred dobro paze, da jim posude budu čiste i valjano isprane, jer će inače trpit u same one odnosnu skudu, nego će taj slabii glas pasti i na cijelo ovo okružje.

Netom minuloga ljeta da je općina Kastav sagraditi prikladno sjajnište, za sada poglavito za rasprodaju krmaka, nu uvez u obzir, da je u ovoj općini od potrebe, da bi se i druga životinja na sjajništu prodavala, odbor je zadruge smatrao shodnim, da se obrati na nadležnu oblast, neka bi se općina Kastav dozvolilo, obdržavati mjesecne sajmove na novo sagradjenome sjajništu i to ne samo sa krmcima, već i ostalom domaćom marmom. Takvi bi sajmovi vrlo koristili domaćim gospodarima, jer treba li on prodati ili kupiti koje živinice, nebi morao, košto sada mora, ići na strana sjajništa u odajenje krajeve izvan občine.

Pouzdano se odbor zadruge neda, da će se ta želja i oživottvoriti.

Tekom godine 1902. bilo je kod ove zadruge osigurano 456 komada goveda, te se je uime osigurnjene primilo kruna 27869.

Crknulo je u tome razdoblju 11 glava, te je ukupna svota bila razdijeljena u jednakе dijelove među uverećene gospodare.

Kako sam ved prije spomenuto, sav porod od preuzetih četiri krava oberinthalerske pasmine imao je da se sačuvati za daljnji rasplod. Jednu od izleženih telica nije se dosad povoljno moglo prodati, pa videć odbor, da bi moguće bilo danas istu bolje prodati, odlučio je, da bude dopunjana ovde u blizini svakomu na ogled, nu buduće nije danas dopeljana, opredjeljuje se za to buduću nedelju, pa se po postovanim zadružarom preporuča, da bi ju dne 8. tek. mј. jedan ili drugi putem licitacije kupio za daljnji uzgoj, samo da zadružna kota ne štete.

Članovi zadruge godinice se umnažaju, što je vrlo lijepo i povoljno, tako da se je u minuloj godini broj njihov od 638 podigao na 663, nu obzirom na istupivše tekm godine 1902. i umršće, brojila je naša zadružna koncem minule godine 651 člana, a što je još ljepe, niti jedan na deset nije zakasnio platiti članarinu!

Poštovana gospodo! Navršuje se eto treće godište, što je zadružni odbor bio izabran, a danas pozvani ste, da birate novi, t. j. da izaberete deset vrijednih i potresućih muževa, koji će i u napred moći zadružne poslove zdušno obavljati, a k njima pridodajte još i tri člana revizionalnog odbora.

Ovime u kratko bih Vam ocrtao rad zadružnog odbora u minuloj godini. Moguće, da nisam baš bolje, ali nek mi se to ispriča, budući zaokupljen drugim svojim službenim poslovima. Najljepša Vam hvala na povjerenoj mi časti zadružnog tajnika; molim, da me se unapred oslobi te časti, ako i tezete, ali ipak časne. Hvala Vam lijepa, što ste u tolikom broju odzvali se i pristupili skupštini i da vas Bog pozivi!

Skupština prima do znanja izvješće tajnika i kliče istomu „Živio!“

III. Izvješće blagajnika.

Gosp. Vjek. Jelić, blagajnik zadruge, pročita i razmatra pojedine stavke obracuna za godinu 1902., a za tim proračuna za godinu 1903. sledi:

Obračun Gospodarsko Zadruge u Kastvu za godinu 1902.

Rukovita	PRIHOD	Svota	
		K	l
I.	Ostatak koncem god. 1901.	193	63
	Članarina:		
	a) od članova po z K	1198	—
II.	Darovi	—	—
III.	Prihodi društvenih poduzeća, pokudališta i izložba	—	—
IV.	Interesi uloženog novca	2	29
V.	Lovne karne	284	46
VI.	Od zemaljskog kulturnog vieta u Poreču pri-pomoći za oruđje i blago	—	—
VII.	Razni prihodi	—	—
	Prihod	1678	38
	Razvod	1303	93
	Vite prihoda	374	45

Rukovita	RAZHOD	Svota	
		K	l
I.	Pisarnički paušal	200	70
II.	Izložba blaga	—	—
III.	Prinos unapredjenu gospodarstva	288	—
IV.	Dobava sjemena, oruđja i blaga	651	16
V.	Novci učestni na posudu	—	—
VI.	Prinos držvenom listu	—	—
VII.	Nova uložen na kamate	—	—
VIII.	Razni potroški	164	07
		1303	93

Proračun za godinu 1903.

A. Razvod:

I.	Uprava :		K
	a) pisarnički paušal	80	—
	b) blagajnička nagrada	40	—
	c) za briigu i pohranu zadružnog oruđja	30	—
	d) obć. podvornikom za uručivanje poziva	30	—
II.	Izložbe	500	—
III.	1. Zadružni vrt	500	—
	2. pripomeć za unapredjivanje gospodarstva :		
	a) za pečelarstvo	300	—
	b) upisima dvojice članova u društvo	20	—
	sv. Jerolima	30	—
	c) Predbrojba na gospodarske listove	30	—
IV.	Dobava oruđja, sjemena i blaga :		
	a) pripom za uzgoj bika	150	—
	b) za škropilnice	—	—
	c) mesić za sumporanje	—	—
	d) popravak družvenog oruđja	350	—
	e) oruđje za izdrželanje na glavnoj	250	—
V.	nabava amer. loza	—	—
VI.	novac uložen na interes (2. ute. glav-nice po K 40—)	80	—
VII.	razni i nepredviđeni troškovi	200	—
	Ukupni razvod	K	2060

B. Prihod:

I.	Članarina	K	1000
II.	Darovi	—	—
III.	Prihod društvenih poduzeća	—	—
IV.	Interesi uloženog novca	2	40
V.	Prihod lovnih taksa i globi	—	280
VI.	Prinos zemaljskog kulturnog vieta :		
	a) za škropilnice	—	—
	b) za nabavu bikova	100	—
	c) za pečelarenje	300	—
	d) za zadružni vrt	500	—
VII.	Razni prihodi	—	100
	Ukupni prihod	K	2252,40

Gosp. predsjedatelji iz pročitanih zadružnih računa pozivaju skupštini, da se izjavi, da li iste odobrava, ili ima možda kogod da sto opazi.

Odbornik g. K. Jelić primjećuje, nek se prije pročita izvještaj revizionog odbora, koji je potanje i u odnosne priloge pregledao družvene račune. Opazila je proračuna za god. 1903., da bi se i sa strane zadruge za članove nabavilo umjetnoga gnijezda.

IV. Izvješće revizionog odbora.

Pošto nije ovaj čas na skupštini prisutan nijedan član reviz. odbora, predsjedatelj poziva zadružnog tajnika da pročita njihovu izjavu ubilježenu pri koncu računa i koja glasi:

„Pregledano, usporedjeno sa pojedinih stavkama i namirama, i pronađeno u podpunom redu sa prihodom od 1678 K 38 p. i razvodom od 1303 K 93 p., dakle sa viškom od 374 K 45 p., slovom tristosedeset-desetčetiri kruna 45 para, sa opakom, da taj iznos viška leži u nerazprodanoj modroj galici.

Kastav, 24. januara 1903.

Pregledaci računa:

Mate Šepić v. r., Vinko Blešić v. r., Ivan Vlah v. r. e., Predsjedatelj ponovo poziva skupštini, da se izjavi, da li ima koji što opaziti na izvještaj tajnika, blagajnika i reviz. odbora. Neprijaviv se nitko, daje na glasovanje; tko odobrava rad odbora, obračun i proračun, nek digne ruku. — Odobreno jednoglasno od prisutnih zadružara.

Prelazi se na:

V. Izbor novog odbora.

Gospodin Dukić Franu, kao podpredsjednik zadruge zahvaljuje se na toj časti, koju je obnašao kroz četiri godine. Molj, jednu skupštinu, postoji običaj svojim poslovima, da ga više niti ne bira. U odbor zadruge, a u mjesto sebe preporuča da bi se birao g. Ivanović Ivana. Javnoznost, da je, dosta i gospodin. Ivić put!

Mate iz Brnasi izjavio, da ne može radi drugih poslova niti on više biti odbornikom. Pripominje ujedno, da imade upisanis u zadrži 27 članova iz občine Vepriac, pa da bi dobro bilo, da bude jedan odbornik iz one občine, paže predlaže, da bude biran g. Blagor Ivan.

Nakon kratkog dogovora bio je predložen i izabran slijedeći odbor:

1. Dr. Matko Laginja, posjednik u Klani, odvjetnik u Puli; 2. Jurinčić Ivan, Kastav; 3. Jelušić Vjekoslav, Kastav; 4. Lučić Anton-Roskić, Šaršoni 71; 5. Jelušić Kajmir, obč. glavar, Kastav 65; 6. Blagor Ivan, Vepriac; 7. Kinkela Vjekoslav, Dol. Rukavac 39; 8. Sušanji Mate, Jurdani 61; 9. Jelovica Andre, župan Brničić 52; i 10. Srdić Mate-Marković, Šerdici 43, sv. posjednik.

U revizionalnom odboru, naime za pregledače društvenih računa, bili su izabrani: Dukić Frane-Di-račić, Vlah Ivan-Višić i Blesić Vinko-Savajin.

VI. Izdrebanje gospodarskog oruđa.

Za doživotne članove društva sv. Jeronima u Zagrebu odlučeni su »na sreću« zadruge: 535 Rubesa Ivan iz Rubesi kbr. 35, i 418 Jardas Ivan iz Brničić kbr. 26. Osim toga učlanjuje odbornik g. K. Jelušić za doživotnog člana tog društva Jelušić Hedviga iz Kastava i to iznosom darovane naknade žepnog troška pri odborskim sjednicama.

Srečanjem dobiše po jedan novi (za ciep) zadruge:

broj	
494	Sušanji Ivan, Šroki 79,
447	Matević Mate, Šaršoni 113,
482	Srdić Ivan, Šrodići 75,
674	Jardas Josip, Brničić 63,
543	Percić Anton, Špiničići,
579	Spiničić Anton-Andrejević, Špiničići,
547	Matulja Frane, Matulji 40,
501	Širola Josip, Brnasi 33,
47	Šaršon Ivan, Šaršoni 74,
66	Srdić Mate, Šrodići 34,
601	Rubeša Ivan, Rubeši 45,
525	Jardas Frane, Marčelići 23,
76	Perman Jure, Puži 81,
502	Milić Mate, Blazići 78,
652	Bazg Anton, Vepriac,
78	Jurdana Franc-Komadan, Rubeši,
533	Kinkela Frane, Kučeli,
675	Bačić Anton, Matulji,
183	Ciković Ivan-Orban, Rubeši 58,
143	Kukurin Ivan, Špiničići 12,
677	Pobar Frane, Perenčići 78,
633	Lenac Mate, Zamet 50,
526	Srdić Josip, Šrodići 89,
619	Tancabel Ivan, Vepriac 60,
538	Srdić Mate, Šrodići 15,
574	Host Mate, Zamet 38,
182	Turak ud. Josipa, Brničići 18,
688	Grgurina Mate, Gor. Rukavac 18.
531	Blečić Andre, Šrodići 6,
42	Lucić Vinko-Benčić, Šaršoni 104,
593	Mojsić Anton, Matulji,
218	Širola Anton, Šroki 67,
33	Širola Josip, Šroki 84,
549	Jelovica Andre, Brničići 87,
694	Širola Ivan, Brnasi 27,
101	Dukić Andre, Kastav 102.

Po jedne skare (za obrez):

43	Sarsoni Mate, Šaršoni 92,
493	Jurčić Anton, Jurčići 4,
695	Slavić Frane, Trinajstići 29,
545	Munić ud. Marija, Kastav 70,
683	Percić Frane, Puži 93,
63	Širola Anton, Brnasi 12,
470	Rubeša Josip, Rubeši 47,
434	Lučić Ivan, Šaršoni 97,
697	Pavlinić Jenko, Rubeši,
207	Lučić Ivan, Šroki 75,
563	Matulja Frane, Matulji
668	Srdić Andre, Jurčići 23,
664	Štančić Ivan, Puži 65.

Po jedan mjesić (za sumporanje):

561	Puž Anton, Puži 57,
532	Jardas Mate, Brničići 65,
614	Sarsoni Anton, Šaršoni 79,
638	Stipanić Josip, V. Brdg 96,
477	Šinčić Vjekoslav, Rubeši,
381	Jelušić Ivan, Brničići 98,
569	Štančić Ivan, Puži 17,
591	Cetina Frane, Jurdani 77,
554	Srdić Ivan, Šrodići 14,
475	Kukurin Frane, Špiničići.

Mješić za sumporanje izradio je domaći obrtnik Lucić Benčić Ivan, kojega se preporuča gospodarom, da se k njemu, kao svojemu, za izradbu mješića uteku. Držimo se riječi: »Svoji k svojim.«

VII. Različiti predlozi.

Prijavljiv se za rječ veleuč. g. dr. Mate Trinajstić, pozdravlja skupština kao izaslanici i tajnik posestrime gospodarske društve volosko-čopatijske. Veseli ga, što je skupština toliko brojno posjećena, jer je to jasan znak, da se članovi zauzimaju za zadruge. Priznaje, da Kastav u vodruživanju prvičnjai ostalim našim občinam u Istri, tu se ja naime prvo ustanovila čitaonica, bratovština, a na gospodarskom polju ova zadruga, koja od svojeg početka pa do danas, ljepe napreduje, te je i danas, barem brojem svojih članova, zaista najveća u Istri. Ljepo je to, jer se udržavanjem poboljšava materijalno stanje gospodarstva. Sto ne može pojedinac da učini i nabavi na ovu ruku, može to laglje učiniti društvo, zadruga. Ova približnje kupca prodavcu i obratno, a podiželio jesu slijedeći:

s druge strane odalečuju preprodavce, koji su kmetu uvek štetni. U zadnje, u svremenu ovu zadrugu pretekle nekoje druge, buduće se njima o tome ustrojile seoske zajmovnice, konsumna društva i mješavinske zadruge. Uz zadruge od potrebe je kmetu i čitanje gospodarskih listova, da iz njih crpi moralnu korist, i da ga poduče, kako mu je razloženo postupati u gospodarstvu. Imamo i u pokrajini takovih listova, kao »N. Sloga« i »Vredni Pučki Prijatelj« u Krku, zatim »Pučki List« u Splitu, Svatko koji može, neće se bar na jedan taj list predplati: Izrazi za tim želju i konačno predloži, da bi se i u ovom kotaru ustrojila mješavinska i vinarska zadruga, kao i to, da bi se zadruge kastavskih nabave kemičnoga gnaja, modre galice i ostalog.

Skupština prihvati ovaj predlog i živahnog pozdravi gospodnika.

Gospodin odbornik K. Jelušić podupire predgovornika glede važnosti zadruge i udruživanja. Pripravljen je, da kao odbornik uzastoji, da bi se i u ovom kotaru podignule mješavinska i vinarska zadruga. Gleda prve opaža, da buduć jest Kastavčina najbliži susjed Rieci i Opatiji, to se ovdje je mješavino tamo iznala i lako prodaje, pa nezna, da li bi se sa istom dalo štograd učiniti. Glede skupne nabave gospodarskih potrebitina tristi će se, da to ove zadruge složno učine. Kod nabave ovakovih predmeta, imali bi tako narudžitelji pri naruci platiti bar 10% od cene u ime potrošača, da ne bi za tim zadrugom ostao material u zalihi.

Priporuča zadrugarom, da bi se tim više njih predplatili na list »Pučki prijatelj«, te onaj, koji ga želi imati, neće se slobodno obrati na odbor zadruge i plati u krunu na godinu, pa će redovito dobivati taj važni gospodarski list.

Na pritužbe radi proljevanja mlijeka na Rieci poduzelo se je shodne korake i u strane občine Kastav, te priobude, da je rieški magistrat na to odvratio, da priznaje valjanost mlijeka, koje se odavde donosi na Rieku i da ne treba zato nikakve garantije. Zanovetanje, da je činio novi i prverni nješki zdravstveni činovnik.

Gospodin dr. Trinajstić opaža, da glede pologa kod skupnih nabava čine tako druge zadruge; prikazuje ujedno skupštini tiskani poziv njihove zadruge za skupnu nabavu raznih predmeta.

Zadrugar Mihelić Mate tuži se, da mu na grožaju čini štetu nješki crvi i pita, da bi se i tomu pripomoglo nabaviti naime praske.

Gospodin K. Jelušić odvraća mu na to, da bi trebalo znati, kako se taj prasak zove; ali pošto neznamo, neka se sličnim upitom obrati na »Pučkog Prijatelja« u Krku, koji čemu drage volje na to odgovori, ali neka bude ujedno predplatnik, da sazna za taj odgovor.

Predsjedatelj pita skupština, da li se hoće osigurati blaga od 60 para povisiti na 1 krunu po glavi, ili hoće ostati pri prvanoj cieni. Zaključeno je većom glasova, da se unapred ima uplaćivati po 1 krunu od komada osiguranog blaga.

Zadrugar iz Vepriaca molje za podišljenje jednog bika i koja škropilnice, oni iz Skurinje i Lučići po jednu škropilnicu.

Neprijeviv se više nitko za rječ, predsjedatelj zahvaljuje ponovno prisutnim, što su se u tolikom broju odazvali, i digne skupštini.

Iza glavnje skupštine sastao se je novoizabrani odbor u sjednicu, da se konstituira.

Izabranu su jednoglasno u upravu zadruge za godine 1903., 1904. i 1905.:

- a) za predsjednika g. dr. M. Laginja,
- b) za podpredsjednika g. Jelušić Katinir,
- c) za glavnika g. Jelušić Vjekoslav,
- d) za tajnika g. Žic Nikola.

Imenovanje predsjednika i njegovog zamjenika bilo je po zakonu prijavljeno putem c. kr. poglavarstva u Voloskom visokom c. kr. namjestničtvu, koje ima taj izbor potvrditi.

KASTAV, dne 10. februara 1903.

Gospodarska zadruga.

Dodatak.

Kako se vidi iz izvešća tajnikovog, odbor zadruge nabavlja svake godine toliko modre galice, koliko će je od prilike potrebovati zadruge. Neredi se o dobiku, nego o tom, da se znade da je galica prava, da ne primaže željezne galice, kojih bi uništila tršće.

Godine 1902. nabavilo se je modre galice iz Aussiga (kako i drugih godina, priznana najbolja roba)

10.000 kg. po K 57.75, dokle K 57.75 —

franko, postaja Jurdani.

Voznji Jurdani-Kastav, poхранjenje i razdavanje stoji ukupno 447'44

Cielo trošak K 622'24

Prodalo se je tekom g. 1902.:

8.470 kg. i do 8.170 kg. po K — 64 = K 5.228'80

300 57'75

(jer za ove očupade magazin i razdavanje na drobno) 173'25

i k tomu u dobro za voznju 1'04

Skupa K 5403'09

Ostalo je koncem g. 1902.:

1.530 kg., koji računani po K 57.75, daju 883'57

Skupa K 6286'66

Za osiguranje blaga g. 1902. primljeno ukupno sa komati K 278'60 po paru na glavu. Koncem go-

dicu 1902. nije ostajalo ništa. Koliko se je i komu

podijelilo jesu slijedeći:

1. Ivan Ciković, Rubesi kbr. 58	K 25'33
2. Drnjević Frane, Trinajstići kbr. 15	25'33
3. Ivan Puž, Podri kbr. 58	25'33
4. Hugo Jakov, Marčelići kbr. 94	25'33
5. Ivan Lučić, Šroki kbr. 75	25'33
6. Juraj Šaršoni, Šaršoni kbr. 129	25'33
7. Ivan Lučić, Marčelići kbr. 109	25'33
8. Ivan Jardas, Brničić	25'33
9. Jelovica-Anton, Brničić kbr. 21	25'33
10. Andre Šušanji, gor. Rukavac	25'33
11. Andre Dukić, Kastav	25'33

Ukupno K 278'69

Gospodarska zadruga u Kastvu uvela je prva

u Istri, i bez osobitih statuta, osiguranje, debelog blaga (goveda) među svojim zadružnim. Osiguranje je na volju pojedinцу. Plaća se (od sad napred), po jednu krunu na godinu od svake osigurane glave.

Odbor proračuna potekom godine sve prijavljene crkvice u prošloj godini, pak prema broju crkvnih glava

podjeli pojedno u cijelu osigurnu, što su ju za

drugari uplatili i ono malo interesa, što nose dve

u više zadruge osigura svoje blago (krave), jer bi tako

u slučaju nesreće pomoći mogla biti veća.

Izvješće

o glavnoj skupštini „Prvog istars. Sokola“ u Puli, obdržanoj dne 22. marta 1903.

(Konač.)

3. Tjelovježba. Ako bi i mogao i hotio tko da prigovori, budi društvo budi upravi, radi kakovih nedostataka, mislimo i čvrsto smo uvjereni, da nam nehaja radi tjelovježbe nitko ne može predbaciti.

Već onaj čas, kad se društvo ustanovilo, mislimo se odmah na poglaviti zadatak društveni — tjelovježbu. Ta baš zato i uzeo je društvo u najam najveću dvoranu u gradu, da se može redovito vježbati u njoj. Pisalo se na sve strane za učitelja, niti bez uspjeha. Da Zagreb na to mislio i odgajao mlade učitelje, nebi ni Pula, ni Split, ni Šibenik, ni Makarska, u neprilici bili gledle učitelja. Nu što je »Hrv. Sokol« u Zagrebu prije zanemario, on će popraviti sadašnjim pozvaničnim radom. Na čelu bo mu stojje muževi zauzetci u sovjetu, na kojima se slično vježbati, a ne preblago sice, nije bilo kadroa onaj izraz discipline, koju mlade mora da se uči, priući i da ju poštuje kao svetost u vježbaoni.

Pa ipak se vježbalo, i to ne pet šest, nego do četrdeset članova. Svako može pojmiti, koji bi to grich bio takvu četu razpršiti.

Negdje avgusta mjeseca god. 1898. uzeo je društvo kao učitelja V. N. sa mjesecnom plaćom od 40 forinti; za društvo koje je brojilo jedva 100 članova, svakako ogromna žrtva. Nu misleti, da će se dobrim učiteljem podignuti i društvo samo, pa da će se novimi članovima i zabavama nadoknaditi i izplatiti te žrtve, prevaritavimo se u računima. Ta pridobljena sila pomanjala nam je naglo i bez očividnog uspjeha.

Odmah iza tog uzeosmo kao učitelja L. Nehronya. Sad se istom vježbalo redovito i sistematicno i liepmi vježbama, svaki odjel pod zapovjedi dotičnog predjaka. Zatim proste vježbe svesokolskog sastanka u Pragu, mužka četiri odjela i proste vježbe sa štapovi, ženski odjeli i mužki prvi odjel sa prednjači, te konačno vježbe prednjačkog zbora na preti.

Dubkom puna dvorana grmlja je od oduševljenja, a Sokol naš mogao je ponosom zapisati taj dan, dan slave svoje. —

Ali za malo vrieme! Oholost uspjeha i naglost temperamenta doveo je žali Bože do razmira, usjed kojim nekolicina istupila je iz našeg društva i sa spomenutim učiteljem na čelu ustanovila drugog »Sokola«, davši mu ime najslavnijeg i po sokolstvo najzaslužnijeg muža. Novo prikos-društvo nazvalo se je »Sokol Tyrš«.

Nekoliko mjeseci iza osnutka, nije se više znalo za to novo društvo, koje je našem Sokolu doduše izuzalo po koje pero, ali je on ostao živ i zdraviji nego li prije. Žalimo duboko, što se je zbog hiranjed počinjajući porabilo, ali ne koristno, slavno ime spomenuta tog Tyrša.

Da se budi kako popuni u našem radu usjed rečenog raskola nastavča praznina, preuze brat J. Hain privremeno podstavlja u tjelovježbi.

Malo zatim, na izletu u Otek, upoznao se sa bratom Fezerincem, kojega nam odbor bratskog Sokola

za Zagrebu najtoplje preporuči i mi ga dobismo ovamo, te evo već drugu godinu vodi sa ljeplim uspjehom vježbanje.

U aprili 1902., dana je bila druga javna akademija. Strog motritelj mogao je opaziti razliku između prvog i drugog vježbanja. Prva je akademija bila upriličena više za časovit uspjeh i više za oko, pa je običanstvo bilo uživočeno; na drugoj se akademiji nasuprot vježbalo već sistematično, pa je običinstvo bilo odusmjerljeno, a društvo ponosno na uspjehu.

Kako već spomenut smo, sada se vježba redovito, jedino je par ljetnih mjeseci, rad nesnosne vrucine, odmor. Da se može dobiti pregled vježbe u prošloj godini, evo male skrižaljke sa brojevi satova i brojevi članova, koliko ih je vježbalo tekom mjeseca

siječanj	10	sata	192	člana
veljača	11	>	210	
ožujak	12	>	219	
travanj	11	>	202	
svibanj	11	>	231	
lipanj	11	>	214	
srpanj	12	>	211	
rujan	12	>	248	
listopad	11	>	292	
studeni	11	>	272	
prosinac	11	>	273	

dakle 123 sata sa 2525 člana ili poprično na mjesec 252 člana.

Najmanji broj članova kod pojedinih vježbi bio je 16, najveći 37, dočim se je redoviti broj vrtio od 22 do 26. Nu nisu dostatne brojke. Podjite u dvoranu za vrijeme vježbe, pa ćete vidjeti kolik je napredak i osvjeđenosti te se, da "Prvi istarski Sokole" u Puli vriščastno i ponosno svoju zadaru.

4. Sokolski dom. Kad smo koncem god. 1897. skorom morali da se selimo iz danočne dvorane, nastalo je sveobče pitanje: "kamo sada?" A da nisu onda riešili to pitanje dva naša člana, na svoju osobnu pogibelj, uvezli brzo u najam cieli hotel sa dvoranom, to bi se bilo pitanje riešilo ili nikako ili kukavno, pa tko zna, bili u tom slučaju i obstojači danas naš Sokol; pa i ako bi, nebi onako kada sada obstojači, nego jedino na papiru. Da se to u buduću ne dogodi, treba misliti već sada. Pa imali mi još veće i udobnije i razkošnije prostorije, na te ne smijemo i ne možemo stalno računati sve dole, dok nisu te prostorije vlastništvo Sokola, jer se naši protivnici ne žacaju i ne plaće nijkavim sredstvama da mogu koristiti njihovom cilju, a našem razsulu.

Za to je iz duše svih nas poletjela misao i želja za sokolski narodni Dom. A kada taj bude, onda — budite uvjereni — biti će i naš Sokol na vrhuncu svoje slave, a slobodan i jak moći će dvostrukom snagom da pregne u rad — rad toli lep, koristan i plemenit.

Pitati će se mnogi između vas, zašto se u tu svrhu ne pokuća na rodoljubna sreća hrvatskog rodoljubija javno, putem novina? — Zato ne, jer nas duša boli, mučiti uvjek jedne te iste osobe, koje ne prestanju davaju sada našoj Družbi, sada djačkom društva, a uvek za Istru. Odabrali smo zato drugi način — i to način pismen pojedincem, te se obratiti molbami na više strane — a u našem izveštaju navadjamo sva imena naših dobročinitelja.

Prvi dar i prvi blagoslov, poslao nam je onaj stari starac, koji je uz sve nevolje i tegobe hrvatskog naroda, velika radoš naša, slava naša i uzdanica naša. Prevetli vladika J. J. Strossmayer darovao nam je plemeniti dar, 1000 kruna, obećavši, bude li društvo u stinu zavriedilo, još toliku svetu. Društvo ga je u znak uvalnosti imenovalo svojim prvim počastnim članom, te će mu uz ovo izveštje odaslati takodjer i počastnu diplому. Za njim redaju se drugi plemeniti darovatelji, osobito će Vam u oči pasti onaj lepi broj bratskih društava iz Češke, odnosno iz Čeških pokrajina. Sviima seka bude srdačna i bratska hvala i zahvala, a dobri bog reka naplati njihovo plemenito djelo. Iz obraćuna zabiremo da je do danas sabrano u to ime K 2826/06, to u godini 1902. kruna 936+18 više nego li u 1901., očim nam je češki sokolski savez u Pragu javio, da nam poslati 200 kruna čim, se počne gradnjom. Ne i hvala mu! A pitati ćete sada kada će to biti, budemo imali svoj dom? a odgovor Vam je: Nedate malovjerni! Prije nego li ćemo se morat seliti u ovi dvorani, mi ćemo imati svoj Dom — imat ćemo, jer ga imat moramo! Bude li dakle malo dobre lje, odvažnosti i poleta, ova će se misao brzo — čim je oživotvoriti. Za danas ovo, a kada bude hora, i ćete pozvani, da čujete, razmislite i odlučite.

Na koncu valja da se sjetimo još nekih činjenica posebice pak, djejovanja ovogodišnjeg. Odbor držao je u prošloj godini 24 redovite sjednice i dve izvanredne, sazvane radi brzog rješenja nekih predmeta. Primo je 62 nova člana, dočim jih je 20 istupilo, 17 su se izbrisalo, a jednog je odbor izključio. Danas na društvo: jednog počastnog člana, 10 utemeljitelja i 18 redovitih članova, ukupno 129. Iz blagajničkog izveštaja vidjet ćete rezultat novčanog stanja. Tekom

godine zapustio nas je blagajnik, a zatim je odputovao i tajnik, pa je brat starosta preko pol godine vodio i blagajnički i tajnički posao, samo da se nezape. Izim zavala, plesova i izleta, koje smo već spomenuli, napomenuti nam je naše sudjelovanje kod posvete barjaka sokola u Idriji. Otisao je tamo odjelj od deset članova, od kojih je 6 vježbalo. Tom su se prilikom naši članovi upoznali sa ostalimi sokolaši iz slovenskih zemalja, te sa onimi iz Karlovca i Varaždina. Vidjeli su našin vježbanja pojedinih društava i sami ljeplim propisnim nastupom u vježbom osvjetili lice sebi i društu.

Nu nije jedino to naše sudjelovanje.

Tako je naše društvo bilo god. 1900. žastupano na slavi "Trebevića" u Sarajevu po br. društva Hrv. Sokolu u Zagrebu, zatim god. 1901. na slavi "Lipe" u Osijeku po trojici članova (Jelušić, Kandušar, Križ) te konačno na četvrtom svesokolskom sastanku u Pragu po bratu Hainu. Nadalje sjetilo se je društvo svake slave i proslava bud pismen bud brzjavim putem. Konačno neka je još spomenuto, da je naš brat starosta sastavio pravila za sokolsku organizaciju u župe, te ista sa odnosnim pozivim razasao na skoro sva južna sokolska društva s molbom, da se o tome čim prije izjave. Stvar nije zaspala, pa će i to brzo doći na dnevni red, ako ne od druguda, a to iz Zagreba.

Podali smo vam malu sliku o našem živovanju i djelovanju. Pitajmo se, je li bilo na mjestu, koristno i rodoljubno? — Jesi! i mi možemo ponosom ponoviti jesu! Zar bi inače našim protivnicima Sokol bio trn u oku? — Zar nije jedan prvak talijanske stranke slavodobitno tumačio zasluge socijalista u Puli, koji jedini su bili kadri razbiti hrvatsku stranku u Puli i oslabiti Sokola, otev mu mnoge člane? — Ništa za to! Mi sveđedan danas možemo radostna srca javiti, da u ovoj 5godišnjoj periodi nikad nismo imali tako mrtvijih članova, kao što ih imamo danas, a budu li takvi ostali, mi možemo mirnom savješću gledati u budućnost, budućnost bolju i sretniju. Prije nego dovršimo to izveštje, sveta nam je dužnost sjetiti se njekojih sudrugova danas odsutnih.

Ako pročitate zapisnik prve skupštine nači ćete izmed onih odbornika, koji su bili izabrani kao privremeni osnovateljni odbor i im brata J. Tomažina. Čovjek je to pun plemenitih i rodoljubnih osjećaja, zauzet za sve sto je dobra i koristna po nar. stvar. On medutim nije dočekao potvrde pravila, jer je bio premješten u SV. Petar, pa Ljubljani. Ove ogromne slike, koje riese našu dvoranu za pokladnih zavala, te je sve on izpratio od Ljubljanskih narodnih društava i odasiao ovamu.

Drući ostavio nas je brat Mazanec, bivši podstavnički odbornik, koji su bili izabrani kao privremeni osnovateljni odbor i im brata J. Tomažina. Čovjek je to pun plemenitih i rodoljubnih osjećaja, zauzet za sve sto je dobra i koristna po nar. stvar. On medutim nije dočekao potvrde pravila, jer je bio premješten u SV. Petar, pa Ljubljani. Ove ogromne slike, koje riese našu dvoranu za pokladnih zavala, te je sve on izpratio od Ljubljanskih narodnih društava i odasiao ovamu.

Drući ostavio nas je brat Mazanec, bivši podstavnički odbornik. Rodom Čeh — srecem i dušom Sokol, a osobito zauzet za nas. Podjite malo dalje u misli, pa se sjetite naših izleta u Loboriku, Sokolsku uvalicu itd. U kako krasnoj usponu na nam još danas, liepe sale i predstave, zavale i večeri, a svemu tomu bio je duša brat Petanjek, koji nas je lani iznenada ostavio.

Kao krt, koji neprestano ruje zemlju, da nadje hrane, tako je bio na narodnom polju sa Stjepe Gjivić, da nadje hrane, sredstava i snage za svoj rad. Marljin ko crv, radin ko pčela, nikad nije odvratio svoje po-moćnike ruke i bio uvjek na pomoći gdje god smo ga rabili i trebali. I on nam ode u svoj Dubrovnik, da se naučuje zdravog i čistog zraka u gradu nekadašnje slave i slobode.

I još jedan! Čujte! Bilo je neke večeri. U čitačkoj sobi sjedio neki bledi, na pol mrtav mladić i čitao novine. Zametne se razgovor i ponuka se ga, da dodje na vježbu, a on kategorički izjavlja da nemože, jer je bolestan. Baš za to treba da se okriješ. — I slušao što je naš savjet. Pa jeste li vidjeli Petra Sekića, kad je odlazio iz Pule, kakav je to čvrst i lep momak bio? Neću pogriješiti, ako velim, da je teško i da će teško biti sokolaš njemu para. Takve volje, takve ljubavi i utrajanosti riedko se nadje. Svoj toj braći neka ostane i među nama vječna i častna uspomena.

Pri kraju smo, a vi si i koji sada slušate i koji čitate, sudite kakav nam je bio rad, kakvo li djelovanje. Nismo poluciči Bog zna čega, naši se uspjesi maleni, čedni, ali zdravi i rodoljubni. Kad bi hrv. narod znao, kakav nam je položaj, kakvi život, sjećurno nebi ukratio svoje ruke pomoćnike. Novo socijalno gibanje nesmijemo prezrijeti, te valja da buduim okom motrimo, kud nam ide rod naš, krv naša. Naša je sveta dužnost, da ju privedemo na stazu mira i ljubavi, da jih kriepimo u slobodi i odvažnošću, i da im kreimo put k slobodi —

Oni, koji krivo misle, da je sloboda u razuzdanu životu i naklapanju riječi, kojim mnogokrat neznaju smisla, i koji drže da nemože biti bratstvo, nego medju samimi radnicima, neka dođu k nama, pa neka vide gdje vlasta bratstvo, gdje vlasta ljubav i sloga, pa će vidjeti kako je i najzadnji radnik jednak mao bratu svomu bilo, kojeg stališta. Gdje je snažna tečaj, tu je čist i snažan duh, a taj nesmije smalakasti ni poslije, dok bude naše utrajanosti i Božje volje!

Izkaz darova za "Sokolski narodni Dom".

I. Darovi u krunskoj vrednosti:

Preuzvjetli vladika J. J. Strossmayer 1000, Prevetli dr. D. Vitezic Krk 60, Lacko Kriz Pula 60, V. France Pula 60, Dr. M. Laginja Pula 52, Ante Mezulić Pula 51, Prva hrv. štendionica Zagreb 50, Hrv. ekspometa banka Zagreb 50, Vinko Ivanac Kastela 40, Fran Glazer (u 3 puta) Pula 35, Posojilnica Celje 25, Bjelovarska štendiona Bjelovar 25, Ante Tranić Pula 26, J. S. O. C. Pula 20, Prva zagorska štendiona Krapina 20, I. P. C. A. Beć 20, R. P. C. A. Beć 20, Tel. jedn. Sokol u Plini 20, Okresni výbor na Kr. Vinohradec 20, Okresni výbor v Ces. Brod 20, Občina Split 10, M. Počivalnik Pula 10, N. Mardesić Pula 10, G. Prochazka Pula 10, G. C. Iv. Milić Pula 10, Ivan Lah Pula 10, Iv. Ev. Am. Pula 10, Stjepo Gjivit Pula 10, Kmetska posjednilica Vrhnik 10, Ljud. Tomićić Trst 10, Josip Vrbka Lanisić 10, Fran Bukovec Tržiš 10, Fran Matetić Pazin 10, Dr. O. Baron Pražák Brno 10, Občanska založna v Volyni 10, Okresni výbor v Jitčine 10, Okresni výbor v Zbraslav 10, Tel. jedn. Sokol v Čáslavi 10, Tel. jedn. Sokol v Zloniči 10, Tel. jedn. Sokol na Vyskradě 10, Tel. jedn. Sokol v Janoviči 10, Josip Antić Opatija 8, Tel. jedn. Sokol v Bráničku 750, Tel. jedn. Sokol na Pančaci 6, Tel. jedn. Sokol v Revnic 610, Tel. jedn. Sokol v Polici 5, Tel. jedn. Sokol v Staré Pace 5, Tel. jedn. Sokol v Buštěhradě 5, Tel. jedn. Sokol v Žlebeh 5, Tel. jedn. Sokol v Příbrami 5, Tel. jedn. Sokol v Drásově 5, Tel. jedn. Sokol v Zakolanach 5, Tel. jedn. Sokol v Lysé na Labem 5, Tel. jedn. Sokol Dačiči 5, Vlčav Kodet Kr. Vinohradry 5, Občanska založna v Polici u Metnji 5, Okresní Výbor v Zbirovc 5, G. Vratović Pula 5, Lad. Tonković Lanisić 5, Ant. Andrijević Baska 5, Ferd. Hrdy Sv. Lovreč 5, Anton Karabačić Trst 4, Miho Barbić Poljane 4, Tel. jedn. Sokol v Dubi 4, Dr. E. Skála Proštějov 4, Tel. jedn. Sokol Přibor 3, Tel. jedn. Sokol Chotěbot 2, Tel. jedn. Sokol Sokol Soběšlav 2, Dr. F. Sláma Brno 2, Fr. Kučmíč Trst 2, Sl. Polana Pula 2, Iv. Poropat Pula 1, A. Smak Pula 1, V. Grum 2, Upkuno K 2044'66.

II. Sabrani prinosi.

Na glav. skupštini Sokola u Puli 1901. 10. na izletu u Idriji sabrano 35, na oprostnoj večeri brata Gjivića 32, na izletu u Loboriku 31, Sbirka Češke obce, u Puli 31, Dr. P. Magdič Varaždin, sabrano 29'18, na gl. skupštini Sokola u Puli 1902. 29. na oprostnoj večeri Petanjek-Košar 20, na imendan C. Fezerinca 18, na izletu u Stinjanu 17'40, na izletu u sokolskoj uvalici 14'80, u restauraciji "Štadt Pola" sabrano 13, na izletu u Sikić 10'60, na izletu u Stoji 11, na večeri M. Fajdige 10'30, L. Kriz sabrano u Zagrebu 9, na krstibbi kod Lukšić 5, Dr. V. Vinković u Karlovciu sabrano 5'20, kod Jelusića sabrano 5'90, na izletu u Lízjanu 5'77, kod Tranfica sabrano 5'20. Upkuno K 378'35

III. Od zavara.

Na Damskom plesu 26/11, na Silvestro 1901. 32, Hrv. pjev. dr. Lipa u Osijeku 21'20, B. Gavrilović od predstave 20, o Nikolajevu 16'30, Šaljiva pošta o Nikolajevu 13'80, od plesnih vježbi ostalo 4'70. Upkuno K 134'61.

IV. Kamati i providba K 183'44.

V. Od blokova K 105.

Gospodarska Sveza u Puli.

Službeni list "Osservatore Triestino" br. 74 od 2. t. mjeseca je slijedeću odluku c. k. okružnoga sudista u Rovinju pod zaglavkom: "Sezione I. Firm. 34-3 — Cons. II. 1964.".

Objava. Ovo c. k. okružno sudiste daje na znanje, da je u registru zadruga unesena "Gospodarska Sveza, registrirana zadruga na ograničenoj jamčenju sa sjedištem u Puli", cijeli statutni izrak glasi:

1. Datum zadrugnoga ugovora: Opalija 12. juna 1902.

2. Firma i sjedište, "Gospodarske Sveze, registrirana zadruga na ograničenoj jamčenju. Sjedište Pula.

3. Predmet poduzeća: Zadržanje u zajedničkom djelovanju svih onih gospodarskih organizacija u Istri, kojih su pravila pisana u hrvatskom ili slovenskom jeziku i osnivanje novih takovih navlasti po sustavu Ruffeisen: dobava kredita za poljodjelski i obrtni stališti u Istri, davanje zajmova začaćenjem zadrugama, izjeđučavanje gotovina među njima; nadzor nad poslovanjem svih uključenih zadruga; nabava i prodavanje robe za skupni račun, osnivanje zadržnih skladista i klijeti, posredovanje za dobavu kredita svojim članovom, povremeno poduzevanje o vodjenju manjih zadruga.

4. Trajanje neduljevno.

5. Prvi upravni odbor do izbora u godini 1904.: Dr. Matko Laginja, predsjednik. Dr. Ivan Zuccon, zamjenik. Oba u Puli. — Ostali odbornici: Dr. Sime Kurelić u Pazinu, Josip Grašić, župnik u Bermu, Dr. Konrad Janežić u Voloskom, Fran Flego (nek. Sečast.) u Buzetu-Počekaj, Ivan Trnajić, župnik u Dobrinju, Dr. Matko Trnajić u Voloskom, Ivan Lovrić pok. Dinka u Malom Losinju.

6. Način oljave: Oljave, tičuće se "Sveze", ako su od oblasti, čime se u novinu za to određuju; one, koje potiču od samoga zadruga, čime se pribijaju u druzvenim prostorijama. Za glavne skupštine posebni pozivi svakom članu. Poštne primice od barem osam dana pred skupštinom odpremljenih listova služe kao dokaz, da je naslovnik pozvan.

7. Jamstvo: Sraki zadrugar jamči za obvezu "Sveze" sa još devet puta toliko, koliko iznajmu njegovoj zadržnici, a svaki zadržni dio iznosi 100 kruna (sto).

Obveznost isprava: Isprave pravno obvezne za "Svezu" treba da su uz njezinu firmu podpisane od predsjednika i još barem jednog člana upravnog odbora, inace treba podpis barem trojice drugih odbornika.

C. k. okružni sud, odluč. I. — Rovinj, 28. ožujka 1903.

— O važnosti, "Gospodarske Sveze za Istru" drugi put!

Sve strojeve za —
poljodeljstvo i vinarstvo.

Novovrstne stiskalnice za uljice,
stiskalnice (prešo) za vino sa novim diferencijalnim tiskatom,
hidrauličke stiskalnice za vino,
novosti pri aparatu preti perenosori te za sumporjanje,
mlinove za grožđe posve nove konstrukcije,
nove stolice za zelenili za hvaljanje letadih zareznika (insekt),
sizaljke za vino, clevi za vino, konobarsko
orudje, također i sve druge gospodarske strojeve kao
trieure, vitle, mlatilnice i. t. d.
... šalje uz najfinisnije tvorničke cene . . .

I.G. HELLER,

Beč, Praterstrasse 49.

Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

Istarska Posuđilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnički dio jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član istoga 4% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez prednog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznosne ako se nije kod uloženja saglasno ustanovo reći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadružarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice u garantiju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno.

Ravnateljstvo.

P r v a

belovarska mljekarska udruga

preporuči g.g. trgovcem, gospodarom i privatnikom

Izvrstan maslac za čaj

Izvrstan Imperial

Izvrstan garnirani liptavski

Izvrstan Pivski

Izvrstan Tižitski

Izvrstan Belovarski

Izvrstan maslove sirčice.

Cjenike šaljemo badava i franko.

Naručbe, koje se kretem pošte obavljaju, molimo slati na:

Prvu

belovarsku mljekarsku udrugu.

Belovar (Hrvatska.)

U svih gradovih tražimo zastupnike.

HRVATI,
kupujte svi papir za pušenje
Družbe sv. Cir. i Met.
za Istru.

Tvornica pokućstva

dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON
TRST — BEČ.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.
Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava:
ilustrovane popise, originalne nacrte osnova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina cijena.

Sjećajte se narodnih družava!

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom občine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je

GLAVNO ZASTUPSTVO

za Istru, Gorice, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osiguri proti požaru i štetni od groma kod „Croatiae“ već načela radi, da novac ne ide u tudjum.

Osiguranja se primaju uz vrlo-nizke cene i dobro jāstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponuđe se šalju na

= Glavno zastupstvo „Croatiae“ u Puli.

Pčelno - vošćene svieće

kilogr. po K 4-90, u vakuoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrasne svieće iz gori imenovanog voska, okrašene u reljefu sa zlatom, vošćenim crvenim likom, kg. po K 8—	Voljene oviki bieli i bojališani kg. po K 4-90
iste okrašene s odličnjim crvenim likom, kg. po K 8—	Isti okrašeni u zlato i zlato, kg. 3—
Svieće za božićno drvo u 6 boja, kg. 4-40	Svieće za božićno drvo u 6 boja, kg. 3—
Tamnije lagrima, moštaji, kg. 2-20	Svieće i tarče, I. austrijski zastav, kg. 2—
granači, kg. 1-20	Voljeno plamo za olire, metar, kg. 2—

Svieće za pogrebne po vrlo nizkoj ceni. — Za prav, čistu vosak jamicu za 2000 kruna.

Gerebenovi stenci (stili) i stakla za vječnu luc. — Isti tako suve plomac (stolni) i navadni, uz vrlo uljke cene.

Preporučam se prečasnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voćarsica u Gorici.

Svaku domaćicu

moe se cimeti sretnom, koja obzirom na zdravlje, pričednju i dobar tek upotrebljava Kathreiner-Kneippova sladnu kavu.

Uvjedno se umoljava kod kupovanja nikada jednostavno sladnu kavu zahtjevati, već se mora uvikličiti zahtjevati — Kathreinerova — Kneippova sladna kava i ova naka se preuzme samo u ovde odtisknutim izvornim omotinom!

Cijena omo u 50 fillira.

Sadržaj 300 grama.

+

Kathreiner

Kneippova sladna kava

u celim zrncima.

Kathreinerova tvornica sklopa

Monakov.